

Lappeenrannan teknillinen yliopisto
School of engineering science
Tuotantotalous / Teknologiayrittäjyys

**YRITTÄJYYDEN YHDISTÄMINEN KORKEAKOULUOPINTOIHIN
- OPISKELIJAN NÄKÖKULMA**

Ohjaajat: Professori Timo Pihkala
Tutkijatohtori Elena Ruskovaara

Päiväys: 20.04.2018

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Asteljoki Kaj Viking

Työn nimi: Yrittäjyyden yhdistäminen korkeakouluopintoihin - opiskelijan näkökulma

Vuosi: 2018

Paikka: Lappeenranta

Diplomityö. Lappeenrannan teknillinen yliopisto, School of engineering science.

67 sivua, 5 kuvaa ja 2 taulukkoa

Tarkastajat: professori

Hakusanat: Opiskelijayrittäjyys, opinnollistaminen, yrittäjyys

Suomen kilpailukyky ja hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitäminen nojaa vahvasti kahteen tukipilariin, osaamiseen ja yrittäjyyteen. Yrittäjyydellä tässä tarkoitetaan myös sisäistä yrittäjyyttä, luovuutta ja kykyä toteuttaa ja kehittää toimintaa, ei vain oman yrityksen toimintaa, vaan myös palkattuna työntekijänä toimimisen tapaa.

Osaamisen kehittäminen opiskelun avulla edellyttää jo sinällään yrittäjämäistä asennetta, mutta mitä jos voisimme yhdistää yrittäjyyden opiskeluun? Yritystoiminnan ja yrittäjämäisen toiminnan ymmärtäminen sekä asiantuntijuuden kehittäminen ovat oppimisen keskiössä. Yrityksen perustaminen ja sen toiminnan kehittäminen edellyttävät sekä asiantuntijuutta, että yrittäjämäistä asennetta.

Haasteellista on näiden kahden yhdistäminen, erityisesti ajankäytön suhteen, kumpikin on ajankäytöllisesti haastavaa ja näiden yhdistäminen tekee asian vielä vaikeammaksi toteuttaa. Tätä haastetta voidaan pienentää, jos opetussuunnitelmat ja niiden toteuttaminen on joustavaa ja opiskelussa voidaan hyväksyä yritystoiminta osaksi opintoja. Hyöty osaamisen kehittämisessä on niin huomattava, että tämä voidaan kyllä toteuttaa, jos halua siihen on.

Tässä työssä on haastateltu kymmentä korkeakouluopiskelijaa, jotka ovat onnistuneet yhdistämään opiskelun ja yrittäjyyden sekä pyritty selvittämään, miten he kokevat yhdistämisen. Onko yhdistäminen ajankäytöllisesti mahdollista, miten opiskelu ja samanaikainen yrittäjyys tukevat toisiaan sekä miten hyvin korkeakoulun toiminta tukee tai mahdollistaa yhdistämisen?

Haastattelut on tehty pääosin vuoden 2016 aikana sähköpostin avulla ja kyselyn vastauksia on analysoitu ensin kunkin henkilön kertomana tarinana ja toiseksi niin, että vastaukset on yhdistetty teemoittain ja haettu tästä avainsanoja. Avainsanat on luokiteltu ja niistä on saatu esille vastaajien painottamat näkökulmat.

Tuloksista voidaan päätellä, että opiskelijayrittäjyys on tehokas tapa oppia, ei pelkästään yrittäjyyttä, vaan opiskelijayrittäjyys tukee oppimista myös laajemmin. Oppilaitoksen tuki ja yrittäjyydessä opittun arvostaminen harvoin vastaa siihen, miten hyvin opiskelijayrittäjyys tuottaa oppimista.

ABSTRACT

Author: Asteljoki Kaj Viking

Subject: Combining entrepreneurship with higher education - the student's point of view

Year: 2018

Place: Lappeenranta

Master's Theses. Lappeenranta University of Technology, School of engineering science

67 pages, 5 figures and 2 tables

Examiners: Professor

Keywords: Student entrepreneurship, education, intrapreneurship, entrepreneurship validating learning

Finland's competitiveness and the maintenance of the welfare society rely heavily on two pillars, know-how and entrepreneurship. Entrepreneurship also refers to internal entrepreneurship, creativity and the ability to carry out and develop activities, not just the activities of their own company, but also the way they work as an employee.

Developing competence by studying already requires an entrepreneurial attitude, but how can we combine entrepreneurship with studying? Understanding business and entrepreneurial activities as well as developing expertise are at the heart of learning. Creating a business and developing it requires both expertise and entrepreneurial attitudes.

It is challenging to combine these two, especially with regard to time management, both of which are time-consumingly challenging and combining these makes it even more difficult to implement. This challenge can be reduced if the curricula and their implementation are flexible and the study can accept business activities as part of the studies. The benefit of developing know-how is so significant that this can be done if you want to.

In this work, 10 college students have been interviewed who have managed to combine study and entrepreneurship and have tried to find out how they feel about joining. Is the time-consuming linkage between studying and simultaneous entrepreneurship supporting each other, and how well does the institution's activities support or enable integration?

Interviews have been made mainly through email in 2016, and questionnaire responses have been first analyzed as a story told by each person, and secondly, the answers are combined by themes and applied for these keywords. The keywords have been categorized and raised by the respondents' weighted points of view.

It can be concluded from the results that student entrepreneurship is an effective way of learning, not just entrepreneurship, but student entrepreneurship also supports learning more widely. Apprenticeship support and entrepreneurship appreciation rarely corresponds to how well student entrepreneurship produces learning.

ALKUSANAT

Kirjoitan tätä yhdessä elämäni taitekohdassa. Pyrkimys tehdä aina vain enemmän, nopeammin ja tehokkaammin on johtanut loppuun palamiseen. On aika muuttaa toimintatapaa! Se, että tekee vähemmän, ei välttämättä ole vähemmän tehokasta, voi olla jopa päinvastoin. Käyttämällä resurssit oikein ja kohdentamalla tekeminen paremmin, voi aikaansaada enemmän lopputulosta pienemmällä resurssien käytöllä. Henkilökohtaisesti tämä voi näkyä vaikka siten, että hyvää elämänlaatua ei haeta enää taloudellisen tuloksen kautta, vaan käyttämällä aikaa toisin.

Myös opetus on taitekohdassa. Vaikka perinteiset opetusmenetelmät voivat vaikuttaa tehokkaalta, niin ne eivät tuota riittäviä oppimistuloksia. Opettajan roolin muutos on edessä. Opetus muuttuu opettajakeskeisestä oppijakeskeiseksi, jolloin opettajan rooli asiantuntijana ja tiedonjakajana muuttuu. Tuotannollisessa toiminnassa on siirrytty monin paikoin imuohjaukseen, tuotetta valmistetaan tilauksen mukaan, sen sijaan että tuotetaan ja yritetään myydä. Opettaminen muuttuu myös tähän suuntaan, sen sijaan että opettaja yrittää työntää oppiaan oppijoille, opettaja vastaa oppijoiden ”tilauksiin”. Uskon, että kaikki opetustyötä tekevät ovat törmänneet tilanteeseen, jossa kuulijat eivät ole lainkaan tilanteessa mukana, oppimista ei juurikaan ko. tilanteessa tapahdu. Köydellä ei voi työntää!

Yritystoiminnan opettaminen on joko erittäin vaikeaa tai sitten ei. Vaikeaa se on, jos sitä yritetään opettaa työntämällä. Helpoksi sen tekee se, että sitä voi tehdä hyvin monimuotoisesti antamalla oppijoiden yrittää ja tukemalla tätä. Osin tämä edellyttää opettajalta ja koko oppilaitosrakenteelta muutosta. Kiinteät rakenteet, toimintamallit, tutkintokeskeisyys, aikaan sidottu oppiminen, kaikki nämä haittaavat yrittämällä oppimista. Toisaalta en näe tarpeelliseksi simuloida toimintaa silloin kun oppia voisi todellisen toiminnan kautta.

Tässä työssä haen omalta osaltani tukea opettajan roolin muutokseen perehtymällä siihen, miten korkeakoulun opiskelijat, jotka oppivat yritystoimintaa oman yrittämisen kautta kokevat tilanteen. Tällä toivon saavani paremman ymmärryksen siihen, miten voin opettajana, valmentajana tukea oppimista.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	6
1.1 Työn tavoitteet ja keskeiset rajaukset	8
1.2 Tutkimuskysymykset.....	9
2. OPISKELIJAYRITTÄJYYS	10
2.1 Yrittäjyyden määrittelyä	10
2.2 Yrittäjyyden edistäminen korkeakoulun tehtävänä	13
3. OPPIMISKÄSITYKSIÄ.....	17
4. OPINNOLLISTAMINEN	23
5. OPISKELIJAYRITTÄJÄN TOIMEENTULO.....	26
6. KÄYTETYT MENETELMÄT	28
7. TULOKSET.....	33
7.1. Vastaajat	33
7.2. Haastattelujen tiivistelmät	34
7.3 Vastausten avainsanat.....	40
7.4 Vastaukset tutkimuskysymyksiin	43
7.3 Tulosten luotettavuuden arviointi.....	46
8. JOHTOPÄÄTÖKSET	48
LÄHDELUETTELO	54
LIITTEET	
KUVIOT	
Kuvio 1. Kolme siirtovaikutuksen prosessimallia.	19
Kuvio 2. Oppimisen ovaali.	23
Kuvio 3. Teema-alueet tutkimuskokonaisuudessa	29
Kuvio 4. Tutkimusongelmasta haastatteluaineistoon.	30
Kuvio 5. Työn eteneminen.....	30

1. JOHDANTO

Yrittäjyys nähdään yhtenä tärkeänä mahdollisuutena yhteiskunnan näkökulmasta. Yrittäjyyden toivotaan vaikuttavan positiivisesti hyvinvointiyhteiskuntaan luomalla työtilaisuuksia ja lisäämällä verotettavaa aktiviteettia. Eurobarometrin mukaan kasvu on nimenomaan uusissa, pienissä yrityksissä. Talouskasvun ylläpitäminen edellyttää uusien yritysten perustamista ja niiden kasvua. Yhtenä tärkeänä toimijana tässä nähdään koulutusjärjestelmä. (Euroopan yhteisöjen komissio 2003; Arene 2015.)

Myös Suomessa yrittäjyys nähdään tärkeänä hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämisen kannalta. Sipilän hallituksen linjauksissa yrittäjyyden edistäminen on merkittävästi esillä. (Valtioneuvosto 2015.)

Koulutusjärjestelmälle tämä luo muospaineita. Koulutuksen tulisi antaa yrittämisessä tarvittavia taitoja, tietoa, ajatustapaa sekä luoda tietoisuutta yrittäjyydestä uravalintana (Euroopan yhteisöjen komissio 2003). Tammikuussa 2018 Jack Ma, Alibaban perustaja puhui Davosissa World Economy Forumilla muun muassa tulevaisuuden osaamistarpeista, näitä ovat yhteistyö, välittäminen ja virheistä oppiminen. Näitä osaamisia ei voida opettaa perinteisin menetelmin. (Flashman 2018.)

Opiskeluaikana aloitettu yrittäjyys voi osaltaan vastata koulujärjestelmän muutostarpeisiin, koska yrittäjyydessä opitaan juuri niitä taitoja, joita tulevaisuudessa tarvitaan. Taitoja, jotka liittyvät ammatilliseen osaamiseen ja pehmeiksi sanottuja taitoja, joilla on suuri merkitys yritysten tulevaisuuden menestykseen. Voidaankin sanoa, että pehmeillä asioilla tehdään kova tulos.

Tietoisuutta yrittäjyydestä uravalintana on ollut parhaiten yrittäjäperheiden lapsilla. Heistä myös on usein tullut yrittäjiä, vaikka yritykset, joiden johtotehtäviin on päästy sukulaisuuden perusteella, usein menestyvät huonommin (Pérez-González 2006).

Tässä työssä haastatellaan opiskelijoita, jotka ovat yhdistäneet opiskelua ja yrittäjyyttä, jotta saadaan käsitys siitä, miten he ovat tämän yhdistämisen tehneet ja kokeneet. Lähtökohtana on ajatus siitä, että opiskeluaikainen yritystoiminnan käynnistäminen, toiminnan jatkaminen, laajentaminen ja kehittäminen tukevat opiskelijan oppimista. Toiminta omassa yrityksessä saattaa lisätä

opiskelumotivaatiota ja sitä kautta oppimistulokset voivat parantua. Toisaalta myös opiskelu tukee yritystoimintaa osaamisen kehittämisen, verkoston laajenemisen ja ohjaamisen keinoin. Haasteena on kahden runsaasti aikaa vaativan toiminnan yhdistäminen luontevasti. Aika on tässä ratkaiseva tekijä, ajan riittäminen sekä toisiaan tukeva aikataulutus ovat haastavia ongelmia ratkaistavaksi. Yrittäjyyden opinnollistaminen voisi keventää aikatauluun liittyviä haasteita. Opiskelijayrittäjyydellä voi olla myös vaikutusta opiskelijan toimeentuloon. Yritystoiminnasta saatavat tulot voivat lisätä vuosituloa, mutta vaikuttavat myös opiskelijan saamiin tukiin. Aikuiskoulutusrahasto myöntää eri tavalla aikuiskoulutustukea yrittäjälle kuin palkansaajalle.

Työssä näkökulmana on opiskelijan kokemus. Opetussuunnitelmia, opetusmenetelmiä tai oppilaitoksen strategisia tavoitteita ei käsitellä tai kysytä. Kohderyhmänä ovat viiden eri korkeakoulun opiskelijat ja tämä rajaa tulosten hyödyntämisen laajuutta. Tulosten yleistettävyyttä rajaa toisaalta haastateltujen henkilöiden pieni määrä, toisaalta kyselyn taustalla olevan ilmiön monimuotoisuus. Jokainen opiskelija, oppimistavoite, yritys, ohjaaja ja tilanne ovat erilaisia ja sen takia jossain tilanteessa toimivaksi todettu menettely voi olla toisessa tilanteessa vähemmän toimiva. Tässä työssä toimiviksi tai toimimattomiksi todetut toimintatavat ovatkin enemmän pohdittavaksi tarkoitettuja, kuin suoraan kopioitavia.

Työssä haastatellut opiskelijat ovat perustaneet uuden yrityksen tai jatkaneet jo toiminnassa olevaa yritystä. Näin ollen yrittäjyyteen kuuluva sisäinen yrittäjyys, yleinen innovatiivisuus, luovuus, toimeliaisuus ja vastuunotto jäävät vähemmälle huomiolle. Yrittäjyyden edistämistä katsotaan vain opiskelijan ja hänen yrityksensä kannalta ja yrittäjyyden edistäminen laajempaan käsitteeseen on painopisteen ulkopuolella. Asennetta yrittäjyyteen tai aikomuksia ei näiltä opiskelijoilta tarvitse kysyä. Yrittäjyyden edistämisen ja yrittäjyyskasvatuksen voitaneen todeta onnistuneen, nämä opiskelijathan ovat jo perustaneet yrityksen.

Tämän tyyppinen työ on tärkeä osa yrittäjyyden edistämisen tutkimista. Nuoret opiskelijat ovat tulevaisuuden voimavara ja heidän toimintansa yrittäjinä on tärkeää yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta. Tutkimustietoa on löydettävissä, niin opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksista kuin yrittäjyyskasvatuksestakin, mutta yrittäjyyden edistämisen käytännön vaikutuksia opiskelijoiden olemassa olevien yritysten toimintaan ei juuri ole Suomessa selvitetty (Aarnio 2015).

Muun muassa ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto on todennut, että tarvetta tutkia yrittäjyyden edistämisen vaikutuksesta yrittäjyyteen on olemassa (Arene 2015).

Työllä pyritään myös antamaan oppilaitoksissa käytännön ohjaustyötä tekeville ohjaajille esimerkkejä erilaisista mahdollisuuksista tukea opiskelijayrittäjiä, sekä avata näkemyksiä yritystoiminnan hyödyntämiseen ja hyväksilukuun. Opiskelijayrittäjät voivat saada tämän työn tuloksista vinkkejä ja vertaistukea.

Tämän työn tekemisen aikana Suomessa on siirrytty lamasta kasvuun. Työttömyys on vähentynyt ja työpaikkoja on tarjolla. Tämä saattaa vähentää kiinnostusta yrittäjyyteen, mutta taloudellinen kasvu luo myös uusille yrityksille enemmän mahdollisuuksia. On kiinnostavaa nähdä, miten tämä vaikuttaa konkursseihin sekä uusien yritysten perustamiseen.

1.1 Työn tavoitteet ja keskeiset rajaukset

Työn tarkoituksena on tukea opiskelijayrittäjyyttä, niin sitä tukevien opettajien ja oppilaitosten toimintaa kuin myös itse opiskelijayrittäjiä. Tämä toteutuu lisäämällä ymmärrystä siitä, miten opiskelu ja yrittäjyys voidaan yhdistää niin, että yritys menestyy ja oppimistavoitteet saavutetaan. Kun voidaan konkretisoida niitä hyötyjä, joita opiskelijayrittäjyydessä on, niin yrittäjyyden opinnollistaminen helpottuu. Opinnollistaminen on yksi tärkeä keino yrittäjyyden ja opiskelun yhdistämisen mahdollistamisessa.

Tavoitteena on tuoda esille niitä positiivisia ja negatiivisia kokemuksia, joita yrittäjänä toimivilla opiskelijoilla on opintojen ja yrittäjyyden yhdistämisestä. Näkökulma on nimenomaan opiskelijan kokemuksissa. Toisena tavoitteena on tuottaa aineistoa, jonka avulla voidaan entistä paremmin arvioida yrittämisen opinnollistamista. Tavoitteena on myös verrata niitä hyötyjä, joita opiskelun ja yrittäjyyden yhdistämisestä löytyy, niihin resursseihin, jotka se vaatii.

Työ rajataan opiskelijan kokemuksiin; opettajan, korkeakoulun, tutkinnon kannalta asiaa ei tarkastella. Opiskelijoista suurin osa on valittu Turun ammattikorkeakoulusta, pääosin yrityskiihdyttämön toimintaan osallistuneita opiskelijoita. Loput vastaajat ovat eri ammattikorkeakouluista ja yliopistoista. Haastateltu on kymmentä opiskelijaa. Haastattelut suoritettiin sähköpostin avulla pääosin vuoden 2016 aikana.

Tavoitteena ei ole verrata eri oppilaitoksia keskenään, siihen aineisto on aivan liian niukka. Yksittäisten, eri tilanteissa olevien opiskelijayrittäjien vastaukset peilaavat kunkin omaa käsitystä, eivätkä näin ollen ole käyttökelpoisia oppilaitosten vertailussa.

1.2 Tutkimuskysymykset

Tämän työn tutkimuskysymykset liittyvät opintojen sujuvuuteen ja opintojen vaikutukseen yrittämiseen. Tähän liittyvät mahdolliset ajankäytön ja talouden haasteet. Yhdistämisen haasteita voidaan hallita esimerkiksi ottamalla yrittäminen osaksi opintoja, tämä näkyy yritystoiminnasta hyväksytyjen opintopisteiden määrässä. Tämä opintopisteiden määrä kertoo sitten omalta osaltaan yhdistämisen onnistumisen.

Kysymyksiä, joihin tässä työssä haetaan vastauksia ovat:

Onko yrittäjyydestä saatu opintopisteitä ja jos on niin paljonko?

Onko opintopisteiden määrä oikeassa suhteessa oppimiseen?

Miten voidaan ajankäyttöä tehostaa?

Onko taloudellisesti mahdollista yhdistää opiskelu yrittäjyyteen tai yrittäjyys opiskeluun?

Onko hyöty resurssien käyttöön verrattuna riittävää?

Minkälainen vaikutus opiskelulla on yrityksen toimintaan?

Miten käytännön tasolla oppilaitoksen toiminta, yrityskiihdyttämö, opettajat, mentorit edistävät opiskelijan yritystoiminnan kehittymistä?

Näihin kysymyksiin pyritään tuloksissa vastaamaan ja johtopäätöksenä ehdotetaan näiden perusteella toimenpiteitä harkittavaksi.

2. OPISKELIJAYRITTÄJYYS

Tässä luvussa määritetään ensin yrittäjyyttä, sitten avataan tässä työssä käytettyä opiskelijan määrittelyä ja lopuksi yhdistetään nämä opiskelijayrittäjän määrittelyyn. Lopuksi käsitellään yrittäjyyden edistämistä korkeakoulun tehtävänä.

2.1 Yrittäjyyden määrittelyä

Yrittäjyydelle ei ole yhtä määritelmää, vaan eri yhteyksissä käytetään erilaisia määritelmiä (Lambing&Kuehl 2000, Jortikka 2015). Suppealla, usein byrokraattisella määrittelyllä yrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka omistaa merkittävän osan yritystä, jossa työskentelee. Yrittäjää voidaan myös määritellä piirteillä, jotka erottavat hänet työntekijästä. Usein määritellään yrittäjää liiketoiminnan kautta itsenäisenä toimijana. Laajempaan määrittelyyn voidaan pitää yleistä yrittelijäisyyttä, omaa aktiivista toimintaa henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Joseph Schumpeter määritteli yrittäjyyttä vakiintuneen tilan muuttamisella. Talouden tasapainotila järkkyy yrittäjän toimesta uusien innovaatioiden takia. Nämä innovaatiot voivat liittyä uusiin tuotteisiin tai uusiin tapoihin tuottaa ja toimia. Usein yrittäjyyteen liitetään myös riskin otto. (Laukia, 2014.)

Yrittäjyys voidaan myös jakaa ulkoiseen, sisäiseen tai omaehtoiseen yrittäjyyteen. Sisäinen yrittäjä toimii organisaatiossa kuten yrittäjä, mutta ei omista yritystä. Ulkoisen yrittäjän käsite liittyy yrityksen omistukseen ja taloudelliseen toimintaan, jossa yrittäjä kantaa myös riskin. Omaehtoisen yrittäjän tekemistä ohjaa yrittäjämäinen toimintatapa. Nämä ovat osittain päällekkäisiä. (Kyrö 1997.)

Yrittäjyyttä voidaan myös kuvata tarkentaa ilmaisuilla, kuten kevytyrittäjyys tai itsensä työllistäjä (Jortikka 2015). Kevytyrittäjä toimii kuten yrittäjä, mutta jolla ei ole kaupparekisteriin merkittyä yritystä. Kevytyrittäjä myy palveluaan laskutuspalveluyrityksen kautta ja saa siltä tulonsa palkkana (Ukko.fi 2018).

Euroopan yhteisön komissio kuvaa ns. vihreässä kirjassa yrittäjyyttä ajattelutapana. Komission mukaan yrittäjyys on kyky tunnistaa ja toteuttaa uusia arvoa tuottavia tai taloudellisia mahdollisuuksia. Innovatiivisuus ja luovuus ovat komission mukaan yrittäjyydelle ominaisia. Komission näkemys yhdistää

Schumpeteriläistä ajattelua, sisäistä ja ulkoista yrittäjyyttä. (Euroopan yhteisöjen komissio 2003.)

Riskin ottaminen ja mahdollisuuksien tunnistaminen liitetään usein yrittäjyyteen. Niittykangas liittää yrittäjän ja yrittäjyyden liiketoimintaan ja yrittäjämäisen käyttämisen epämääräisempään ajatukseen varallisuuden kartuttamiseen riskejä ottaen. Varallisuus karttuu ja riskit tulevat korvaamalla vanhat tavat uusilla. (Niittykangas 2011.).

Innovaatioiden merkitystä yrittäjyydelle tuntuu yleisessä keskustelussa korostettavan. Kuitenkin menestyvää liiketoimintaa voi olla myös vähäisellä innovaatiolla; autokorjaamon perustaminen alueelle, jossa ei ole korjaamoa, ei sisällä kovinkaan runsasta innovaatiota, mutta se voi kuitenkin olla menestyvä yritys. Onhan tässä potentiaalisen mahdollisuuden havaitseminen tietyssä määrin innovaatio, mutta kovin luovaa tuhoa se ei sisällä.

Itsensä työllistämistä ei aina mielletä yrittäjyydeksi. Itsensä työllistämistä voidaan kuitenkin ajatella tärkeänä kilpailukykytekijänä. Itsensä työllistäjä voi toimia joustavammin kuin palkattu työntekijä ja pienemmillä katteilla ja kevyellä organisaatiolla eli asiakkaan kannalta edullisemmin. Tämä taas lisää asiakkaan kilpailukykyä.

Työttömyysturvalaki määrittelee yrittäjän henkilöksi joka ei ole työntekijä.

Yrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhhteessa tai virka- tai muussa julkisoikeudellisessa toimisuhteessa (Työttömyysturvalaki 2002).

Saman suuntainen määritelmä on verottajalla. Verottaja tulkitsee myös omien ohjeidensa mukaisesti onko työstä maksettu korvaus palkkaa tai työkorvaus ja erottaa näillä ohjeillaan palkansaajan yrittäjästä. (Verohallinto 2017.)

Tilastokeskus käyttää tilastosta riippuen kahta erilaista yrittäjän määritelmää. Ensimmäinen määrittelee yrittäjän taloudellisen toiminnan kautta. Yrittäjä toimii omaan laskuun ja omalla vastuulla. Osakeyhtiössä yli puolet omistava ja toimiva henkilö, on yrittäjä. Omistus voi olla joko omaa tai perheen. Yrittäjäksi määritellään niin työnantajayrittäjä kuin yksinäisyrittäjä. Yksinäisyrittäjiä ovat ammatinharjoittajat ja freelancerit. Tätä määrittelyä käytetään työvoimatutkimuksissa. (Tilastokeskus 2018.)

Väestölaskennassa Tilastokeskus käyttää yrittäjäeläkevakuutukseen perustuvaa määrittelyä. Sen mukaan yrittäjäksi lasketaan 18-74 -vuotiaat, joilla on vuoden lopussa voimassa oleva yrittäjäeläkevakuutus. (Tilastokeskus 2018.)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvostolla on myös oma määrittelynsä, joka sisältää myös sisäisen yrittäjyyden näkökulman.

Yrittäjyys on moniulotteinen käsite ja vaikeasti mitattava. Sen huomioiminen koulutuksessa ja oppimisessa on kuitenkin tärkeää. Yrittäjyyden edistäminen on keskeinen osa ammattikorkeakoulujen toimintaa:

- Yrittäjyys on uutta luovaa innovatiivista toimintaa, jossa ideasta kehitetään kannattava ratkaisu.*
- Yrittäjyys on innovaatioihin liittyvän riskin hallintaa ja osaamisen kautta aikaan saatua rohkeutta tarttua mahdollisuuteen.*
- Yrittäjyys on aktiivisuutta ja kykyä koota vaadittavan toiminnan henkiset ja aineelliset resurssit kannattavan toiminnan aikaansaamiseksi. (ARENE 2015.)*

Tässä yhteydessä on mielenkiintoista myös se, miten aikuiskoulutustukijärjestelmä määrittelee yrittäjän, koska se vaikuttaa tuen määrään. Aikuiskoulutustukijärjestelmä määrittelee yrittäjän henkilöksi, joka on vakuutettu yrittäjän eläkelain mukaan (Aikuiskoulutusrahasto 2018).

Opiskelijalla tässä työssä tarkoitetaan henkilöä, jolla on opiskeluoikeus korkeakoulussa. Yrittäjän määritelmänä tässä työssä käytetään suppeaa määrittelyä, jossa toimintaan liitetään liiketaloudellisia näkökulmia. Lähellä on työttömyysturvalain määrittely, jossa henkilö työskentelee olematta työntekijä. Opiskelijayrittäjällä täyttyvät nämä kriteerit yhtäaikaisesti. Käytännössä haastatellut henkilöt olivat pienyrittäjiä, jopa yksinyrittäjiä tai kevyt yrittäjiä.

Tässä työssä on käytetty henkilöstä nimitystä opiskelijayrittäjä, vaikka myös yrittäjäopiskelijaa on kirjallisuudessa käytetty. Opiskelijayrittäjän määrittely on harvinaisempaa, mutta Suomen yrittäjät ovat sitä lähestynyt seuraavasti:

Opiskelijayrittäjä voidaan jokseenkin suoraviivaisesti määrittellä henkilöksi, joka toimii opiskeluaikanaan yrittäjänä. Opiskelijayrittäjyys on tämän kapean käsitteen ympärille rakentuva laajempi ilmiö, joka pitää sisällään kaiken opiskelijan nykyiseen ja tulevaan yrittäjyyteen tähtäävän toiminnan. Tämä toiminta on paljon muutakin kuin opiskeluaikana yrittäjänä toimimista. Se on opiskelijan osallistumista yrittäjyysyhteisöihin, yrittäjyydelle

myönteisen korkeakouluympäristön luomista opiskelijan opiskeluaikana, opiskelijoiden opiskeluaikaisten yrittäjyysaikomusten sekä näiden todentamisen (tapahtui tämä opintojen aikana tai niiden jälkeen) tukemista, yrittäjäkasvatusta, yrittäjäkoulutusta yrittäjäverkostoja jne. (SY2015.)

Erityisesti opiskelijayrittäjän roolin määrittelyä vaikeuttaa myös vaihto roolista toiseen. Opiskelija saattaa olla monessa roolissa joko yhtäaikaisesti tai ainakin saman vuoden aikana. Opiskelija saattaa olla harjoittelun aikana työntekijänä, opetuksettomana aikana työtön tai opiskelun ohella päätoiminen tai sivutoiminen yrittäjä. (SY2015.)

2.2 Yrittäjyyden edistäminen korkeakoulun tehtävänä

Tässä luvussa haetaan perusteluja yrittäjyyden edistämiseksi korkeakouluissa lainsäädännön, hallitusohjelman, ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (ARENE) jne. linjausten perusteella.

Ammattikorkeakoululaki (2014/0932 4§) luettelee ammattikorkeakoulun tehtävät seuraavasti:

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulun tulee edistää elinikäistä oppimista. (Ammattikorkeakoululaki 2014.)

Yrittäjyyttä ei tässä erikseen mainita, mutta yrittäjyys kyllä sisältyy opiskelijan ammatillisen kasvun tukemiseen sekä elinkeinorakenteen uudistamiseen soveltavaan tutkimustoimintaan (Ammattikorkeakoululaki 2014).

Yliopistolaissa (558/2009) ei myöskään yrittäjyyttä erikseen mainita, mutta isänmaan ja ihmiskunnan palvelemiseen sen voi liittää.

Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. (Yliopistolaki 2009.)

Korkeakoulujen toimintaan opetusministeriön rahoittamana organisaationa vaikuttaa lainsäädännön lisäksi myös hallituksen linjaukset. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle 29.5.2015 nimitetyn pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelmasta nostaa yrittäjyyden yhdeksi tärkeäksi teemaksi. Kasvavan talouden yhtenä peruskivenä on vahva yrittäjyys.

Suomesta on tehtävä osaamisen, yrittäjyyden, tasa-arvon ja välittämisen yhteiskunta (Valtioneuvosto 2015).

Osaamisen edistäminen koulutuksen kautta on perinteisesti ajateltu olevan oppilaitosten päätehtävä, mutta oppilaitoksilla on myös osansa yrittäjyyden, tasa-arvon ja välittämisen edistäjänä. Yritysten kanssa tehtävä Innovaatiotoiminta on myös nostettu esille hallitusohjelmaan (Valtioneuvosto 2015). Haasteellista voi olla yrittäjyyden, luovuuden, oma-aloitteellisuuden ja osallistumisen tuominen korkeakoulun toimintaan, koska rakenteet tukevat perinteisiä toimintamalleja (Gibb 2002). Tutkintokeskeisyys ja rahoitusmallit eivät kannusta rikkomaan opettajakeskeisiä toimintoja. Kuitenkin opiskeluaikana aloitettu yrittäjämäinen toimintatapa luo pohjaa opiskelun jälkeiseen, päätoimiseen yrittäjyyteen. (SY2015).

1990-luvun laman jälkeen suuret yritykset eivät enää ole rekrytoineet uutta väkeä samaan vauhtiin kuin PK-yritykset. Uusien työpaikkojen luomisen painopiste on Euroopassa selvästi pienissä yrityksissä, niissä on luotu 85 % uusista työpaikoista (Euroopan komissio 2012). Tämän takia korkeakouluissa joudutaan siirtämään painopistettä suurten yritysten näkökulmasta pienempiin yrityksiin ja yritysten perustamiseen.

Nykyisin noin 65 prosenttia Suomen yrittäjistä on yksinyrittäjiä ja heidän määränsä on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Naiset toimivat

yrittäjinä yksinään selvästi useammin kuin miehet. Kolme neljäsosaa naisyrittäjistä on yksinyrittäjiä. (Yksinyrittäjäohjelma 2007.)

Ensimmäiset koulut Suomessa kouluttivat pappeusuralle, 1500-luvulta alkaen myös kuninkaankansliaan virkamieheksi. 1700-luvulla alettiin kouluttaa myös liike-elämän palvelukseen. Koulut erotettiin kirkon alaisuudesta vasta 1868. Suomen Akatemia oli tiukasti kruunun ja papiston valvonnassa ja koulutti pappeja ja virkamiehiä, luovuus nähtiin jopa vaarallisena. Vasta 1800-luvun lopussa Euroopassa aloittivat ensimmäiset tiedeyliopistot. Vasta 1970-luvulla alkoi Suomessa selkeä irtiotto tottelevaisuudesta luovuuteen. (Pietarinen 2013.)

Eli korkeakouluilla Suomessa on 700 vuoden historia kuuliaisten virkamiesten kouluttamisessa ja 50 vuoden historia ”tehokkaassa putkikoulutuksessa”, joista kumpikaan ei tue ainakaan Schumpeteriläistä ajatusta yrittäjyydestä. Kun tähän vielä liitetään se, että yrittäjyys voidaan nähdä enemmän asenteena kuin tietona tai taitona, niin voidaan kysyä, voiko yrittäjyyttä opettaa, ja miten se soveltuu korkeakoulujen toimintaan (Gibb 2002).

Ammattikorkeakouluilla ei ole tätä historiallista painolastia paitsi, että käytännössä kaikki opettajat tulevat yliopistomaailmasta, lehtorin pätevyysvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto ja YAMK:n käyneet opettajat ovat vielä harvinaisuus, tohtoreita lienee paljon enemmän.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston mukaan ei riitä, että yrittäjämäinen toimintatapa näkyy koulutuksen sisällöissä, vaan sen tulee olla mukana kaikessa toiminnassa. Yrittäjyyspedagogiikka nähdään vastauksena tähän vaatimukseen. (ARENE 2015.)

Opiskelijayrittäjyyden kehittämisessä ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto pitää tärkeänä opiskelijoiden perustamia yrittäjyysyhteisöjä. Näillä yrittäjyysyhteisöillä on suuri merkitys korkeakoulujen työelämäverkostojen ja urapalveluiden ohella yrittäjyysmyönteisen kulttuurin luomisessa. (Aarnio 2015.)

Opiskelijoiden yritystoiminta on Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kyselyn perusteella melko yleistä. Kyselyssä 18% opiskelijoista vastasi, että hänellä on yritys. Kyselyssä mukana ovat niin korkeakoulut kuin ammatillinen koulutuskin. (Kansallisen koulutuksen arviointikeskus 2017.)

Opiskelijayrittäjyyden edistämiseksi korkeakoulut ovat perustaneet yrityskiihdyttämöitä. Yrityskiihdyttämöistä on käytetty myös nimitystä yrityshautomo, mutta viime aikoina yrityshautomo on jäänyt taka-alalle ja nykyisin yleisempi nimitys on yrityskiihdyttämö. Yrityskiihdyttämössä alkuvaiheen yritykset saavat tukea yrityksen kasvuun esimerkiksi neuvonnan, rahoituksen ja verkostoitumisen kautta. Naukkarisen selvityksen mukaan Suomessa oli vuonna 2014 kahdeksan yrityskiihdyttämöä, jotka olivat joko korkeakoulujen perustamia tai muuten tiiviissä yhteydessä alueen korkeakouluihin. (Naukkarinen 2014.)

3. OPPIMISKÄSITYKSIÄ

”Asiat, jotka on opittava tekemään, opitaan vain tekemällä niitä” Aristoteles

Opiskeluaikaisen yrittäjyyden yksi merkittävä hyöty on käytännön ja teorian jatkuva vuoropuhelu. Opiskelija tekee yrityksessään juuri niitä asioita, joita opiskelussa käsitellään. Tämä lisää opiskelumotivaatiota, helpottaa teorian liittämistä oikeaan kontekstiin ja antaa mahdollisuuden kokeilla uusia asioita käytännössä. Tässä luvussa tuodaan esille niitä näkemyksiä, joita tekemällä oppimisessa ja opiskelijayrittäjyydessä on tuotu esille.

Kasvatustieteen yksi toistuva piirre on pohdinta siitä kasvatetaanko yksilöä valtiota varten ja valtion tarkoituksien saavuttamiseksi vai yksilön oman kasvun takia. Yrittäjyyskasvatuksessa sama teema nousee esille mielenkiintoisesti. Onko yrittäjyyskasvatuksen tehtävänä saada aikaiseksi yrittäjiä, jotka ”pelastavat” hyvinvointiyhteiskunnan maksamalla veroja, luomalla työpaikkoja ja edistämällä taloudellista toimeliaisuutta vai onko kysymyksessä yksilön mahdollisuuksien edistämisestä? Onko tarkoitus edistää yksilön hyvinvointia luovuudella, hyvällä taloudellisella toimeentulolla ja toimintavapaudella? Tämä on noussut esille usein historiassa. Spartalaisilla näkökulma oli vahvasti nuorukaisten kasvattaminen valtion käyttöön sotilaina. Keskiajalla tarvittiin henkilöitä kirkollisiin tehtäviin ja yhteiskunnallisen kasvatuksen tavoitteena Euroopassa oli kirkon tarpeiden täyttäminen. Valistusajalla nostettiin myös yksilön etu esille, mutta kyllä valtion etu oli myös vahvasti mukana. Myös Suomessa valtion etu on etusijalla, muun muassa yliopistolaisissa on yliopiston tehtäväksi annettu isänmaan ja ihmiskunnan palvelijoiden kasvattamista. (Lehmusto 1951, Yliopistolaki 2009.)

Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen on opiskelijan aktiivista toimintaa, jossa oppiminen rakentuu yhdistämällä uudet tiedot aikaisempaan kokemukseen ja tietoon (Tynjälä 2004). Opiskelijayrittäjyydessä voidaan nähdä olevan mahdollisuus tehokkaasti toteuttaa konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaista oppimista.

Myös monen muun eri oppimisteorian mukaan yrittäjyyden yhdistäminen opintoihin voi vahvistaa oppimista. Näistä voisi mainita sosiaalisen konstruktivismiin. Yrittäminen on vahvasti sosiaalista toimintaa ja rakentumista. Yrittäjän sosiaalinen verkosto koostuu ainakin yhteistyökumppaneista, toimittajista, asiakkaista, kilpailijoista, yrittäjäjärjestöistä normaalin sosiaalisen verkoston lisäksi. Yksi

tärkeimmistä opiskelun sivutuotteista on kasvava sosiaalinen verkosto ja yrittäminen opiskelun ohessa vahvistaa ja monipuolistaa tätä verkostoa merkittävästi. (Asteljoki 2010.)

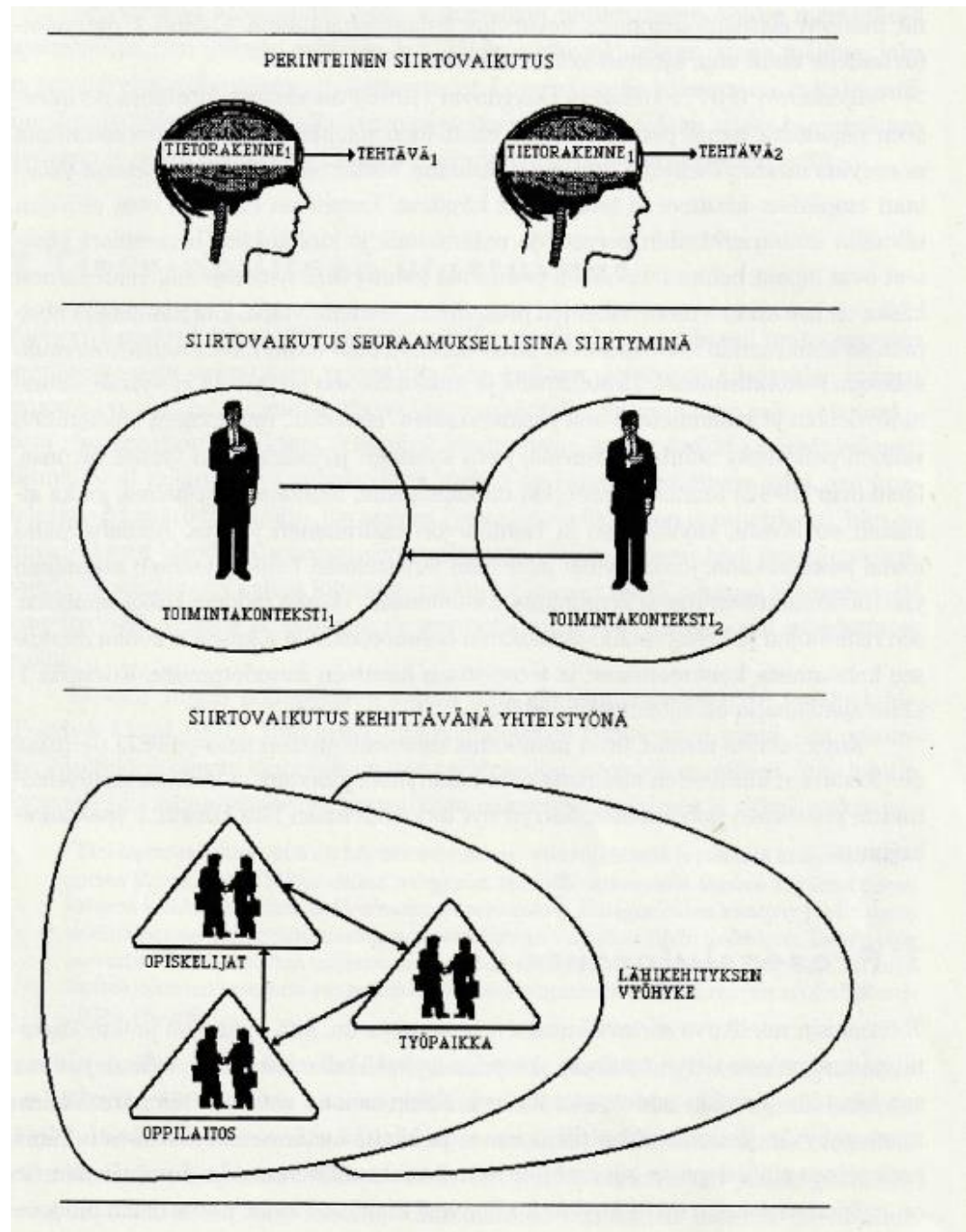
Verkostoissa toimiminen edellyttää ja vahvistaa yhteistyökykyä ja yhdessä oppimista. Yhteistyö on sekä oppimiskohde että tapa oppia. Yhdessä oppiminen on tehokasta ja mukavaa. Se sisältää usein myös asioiden selvittämistä toisille, joka on tehokas tapa selvittää ja kirkastaa asiaa myös itselleen. Vertaisryhmäläisen kanssa asian käsittely ja reflektointi tapahtuu sopivalla tasolla. Yhteistyökyky paranee tässä samalla. Rajojen ylittäminen tehostaa oppimista. (Asteljoki 2010.)

Vastuu oppimisesta voi olla vain oppijalla itsellään. Yrittäminen opettaa myös vastuunottamista omista toimistaan. Yrittäminen tuo esille omaan osaamiseen liittyvät puutteet ja aukkokohdat. Tarve oppia lisää motivaatiota opiskeluun, ilman motivaatiota oppimista ei juurikaan tapahdu. Toisaalta yrittäminen voi kohdistaa oppimistavoitetta vain juuri sillä hetkellä tarvittavaan osaamiseen ja laaja-alainen osaamisen kehittäminen voi jäädä taka-alalle. Tässä on tärkeä rooli opiskelijaa ohjaavalle henkilölle, varmistaa riittävän laaja-alainen oppiminen ja luoda ymmärrystä tulevaisuuden tarpeille.

Yrittämällä eli tekemällä oppiminen tukee sekä ammattitaidon että yrittämisen oppimista. On asioita, joita ei kannata oppia yritys ja erehdys -menetelmällä, esimerkiksi turvallisuutta vaarantavia asioita tai erityisen kalliita asioita ei kannata oppia ensisijaisesti tekemällä. Kuitenkin suurin osa asioista on sellaisia, joita ei kannata kuunnella, katsoa tai simuloida, koska niiden tekeminen opettaa parhaiten. Todellisille asiakkaille tekeminen kohdistaa tekemisen oikein, luo motivaatiota ja parhaimmillaan voi tuoda myös taloudellista hyötyä opiskelijalle.

Siirtovaikutuksella tarkoitetaan ilmiötä, jossa opittua asiaa ei osata soveltaa uudessa ympäristössä tai tilanteessa. Yhtenä tämän työn taustateorian on kehittävä siirtovaikutus. Siirtovaikutuksen kolme erilaista prosessimallia on kuvattu kuviossa 1. Kehittävän siirtovaikutuksen teoriassa toimijoita ovat oppilaitos, opiskelija ja organisaatio. Näiden toimijoiden yhteistyöllä voidaan kehittää, niin yritystä, opiskelijaa kuin oppilaitostakin. Opiskelijayrittäjyydessä opiskelija ja organisaatio voivat olla jopa sama kokonaisuus tai ainakin organisaatio on vahvasti liittynyt opiskelijaan. Kun yritys ja opiskelija ovat kiinteässä yhdessä, niin

kehittävän siirtovaikutuksen mahdollisuus toteutuu lähes huomaamatta. (Tuomi&Engeström 2001.)

Kuvio 1. Kolme siirtovaikutuksen prosessimallia.

(Tuomi-Gröhn & Engeström 2001 s.22)

Oppiminen tapahtuu parhaiten kun ylitetään työelämän ja opiskelun raja. Näin saadaan soveltaa teoriaa käytäntöön ja motivaatio oppia uutta vahvistuu. Työelämän yhtenä haasteena ovat jatkuvasti ja nopeasti muuttuvat tilanteet. Jos

pyrimme hankkimaan kaikki tilanteeseen liittyvät tiedot ja analysoimaan ne, niin ratkaisu voi olla oikea, mutta tilanne on ohi. Näin menetetään mahdollisuus. Ennakointi, priorisointi ja oleellisen tunnistaminen ovat tärkeitä ominaisuuksia työelämässä ja nämä vahvistuvat yhdistämällä työtä ja opiskelua. Toimintakontekstin vaihtumisia voi olla jopa useita päivässä. (Tuomi&Engeström 2001.)

Opiskelijayrittäjä ylittää opiskelun ja työn rajan usein ja tämä on erinomainen pohja oppimiselle ja samalla myös yrityksen kehittämiseksi. Näin liitetään uudet asiat ja tiedot todelliseen yritystoimintaan. Siirtovaikutuksessa haasteellista on soveltaa osaamistaan toisessa toimintakontekstissa. Saattaa olla, että henkilö osaa asian oppimassaan toimintakonteksteissa, mutta toisessa toimintakontekstissa osaamista ei osata hyödyntää. Opiskelijayrittäjällä oppilaitos ja yritys ovat suurelta osin samassa toimintakontekstissa ja näin osaamista voidaan käyttää paremmin.

Tiedot ja taidot muuttuvat reflektoinnin kautta ymmärrykseksi, josta päästään käytäntöön soveltamisen kautta alemmalle osaamisen portaalle. Ylemmälle päästään, kun osaamisen ja kokemuksen avulla lähdetään kehittämään toimintaa. Oppilaitosympäristössä on usein vaikeaa päästä ylemmälle osaamisen tasolle. Mutta opiskelijan toimiessa aktiivisesti oman yrityksensä kehittämisessä, on mahdollista, ehkä jopa pakollista saavuttaa parempi osaamisen taso.

Oppimisen kannalta yksi tärkeimmistä vahvistavista tekijöistä on opiskelijan sisäinen motivaatio. Mielekkään oppimisen kriteerit voidaan kiteyttää seuraavalla tavalla:

- 1. Konstruktivisuus: Tukeeko oppimisympäristö oppijoiden aktiivista uuden tiedon rakentamista aikaisemman tiedon pohjalta?*
- 2. Aktiivisuus: Onko oppijoiden rooli aktiivinen ja ovatko he vastuullisia toimijoita oppimisympäristössä?*
- 3. Yhteistoiminnallisuus: Voivatko oppijat työskennellä yhdessä ja rakentaa uutta tietoa toistensa taitoja hyödyntäen?*
- 4. Intentionaalisuus: Onko oppimisympäristössä otettu huomioon oppijoiden päämääriä ja tukeeko se heidän henkilökohtaisten tiedollisten tavoitteidensa saavuttamista?*
- 5. Kontekstuaalisuus: Onko oppimistehtävät sijoitettu oppijan reaali maailmaan todellisina tai simuloituina tilanteina?*
- 6. Siirtovaikutus: Voivatko oppijat siirtää opittuja tietoja ja taitoja todelliseen elämään ja uusiin oppimistilanteisiin?*

7. Reflektiivisyys: Voivatko oppijat reflektoida omaa oppimistaan koko oppimisprosessin ajan? (Jonassen 1995.)

Opiskelijan yritystoiminta muodostaa oppilaitoksen oppimisympäristön lisäksi toisen merkittävän oppimisympäristön, jossa on mahdollista ja tarpeellista jatkuvasti kehittyä ja rakentaa omaa osaamistaan. Konstruktivisuuden osalta yritystoiminta luo erinomaisen oppimisympäristön.

Opiskelijan oma yritys rakentuu vahvasti toimeliaisuuden varaan, ilman aktiivista toimintaa ei yritystoimintaa voi olla. Opiskelijalla on myös selkeästi merkittävässä määrin vastuuta, niin asiakkaiden kuin viranomaistenkin suuntaan. Vastuu muodostuu tuotteesta, palvelusta ja toiminnan luotettavuudesta. Mielekkään oppimisen aktiivisuus ja vastuunkanto toteutuu opiskelijan yritystoiminnan kautta.

Yrittäjän toiminta on sidoksissa useisiin sidosryhmiin, asiakkaisiin, yhteistyökumppaneihin, toimittajiin ja viranomaisiin. Opiskelijayrittäjän verkostossa on lisäksi opettajat ja muut opiskelijat. Yhteistoiminnallisuuden vaatimus opiskelijoiden toimimisessa yhdessä oppimistavoitteiden saavuttamiseksi voi toteutua, jos yritystoimintaa voidaan käyttää harjoitustöiden, ryhmätöiden tai esimerkkien kautta osana opetusta. Tämä edellyttää sopivien oppimistilanteiden muodostamisen, harjoitus- ja ryhmätöiden tehtävänantojen sekä menetelmien käytön.

Se, miten hyvin oppimisympäristö tukee opiskelijayrittäjän henkilökohtaisia tavoitteita, voi vaihdella. Todennäköisesti opiskelija on hakeutunut opiskelemaan tavoitteensa kannalta oikeaa alaa, jos näin on ja opetussuunnitelma on pedagogisesti ja sisällöllisesti ajan tasalla, niin tuki tavoitteiden saavuttamiseksi on olemassa.

Reaalimaailman korostuminen simuloitujen tilanteiden sijaan on opiskelijayrittäjälle jokapäiväistä. Simuloinnit ovat paikallaan silloin, kun reaalimaailmassa ei voida harjoitella kustannusten, riskien tai muun syyn takia. Yrittäjyyden ja substanssiosaamisen opiskelussa opiskelijayrittäjyyden tuomalla reaalimaailmalla on erityisen suuri hyötyarvo.

Siirtovaikutus eli oppimisympäristössä opitun siirtäminen reaalisen toimintaympäristössä sovellettavaan osaamiseen toteutuu opiskelijayrittäjyydessä, koska oppimisympäristö ja toimintaympäristö ovat

suurelta osin samat. Näin siirtovaikutuksen ongelmat eivät pääse luomaan ylitsepääsemättömiä vaikeuksia.

Oman osaamisen reflektointi saattaa jäädä vähemmälle, jos tiiviit aikataulut eivät sitä mahdollista. Jos yrityksessä laaditut tarjoukset ovat harkiten tehtyjä, niin siihen kuuluu osana oman osaamisen pohtiminen. Onko yrityksellä riittävää osaamista palvelun tuottamiseen tai tuotteen valmistamiseen tai onko siihen tarvittava osaaminen hankittavissa.

Oppiminen on tehokkainta silloin, kun se koetaan mielekkääksi. Opiskelijayrittäjyydessä toteutuvat kaikki mielekkään oppimisen kriteerit ainakin jossain määrin ja suurin osa kriteereistä täyttyvät täysin.

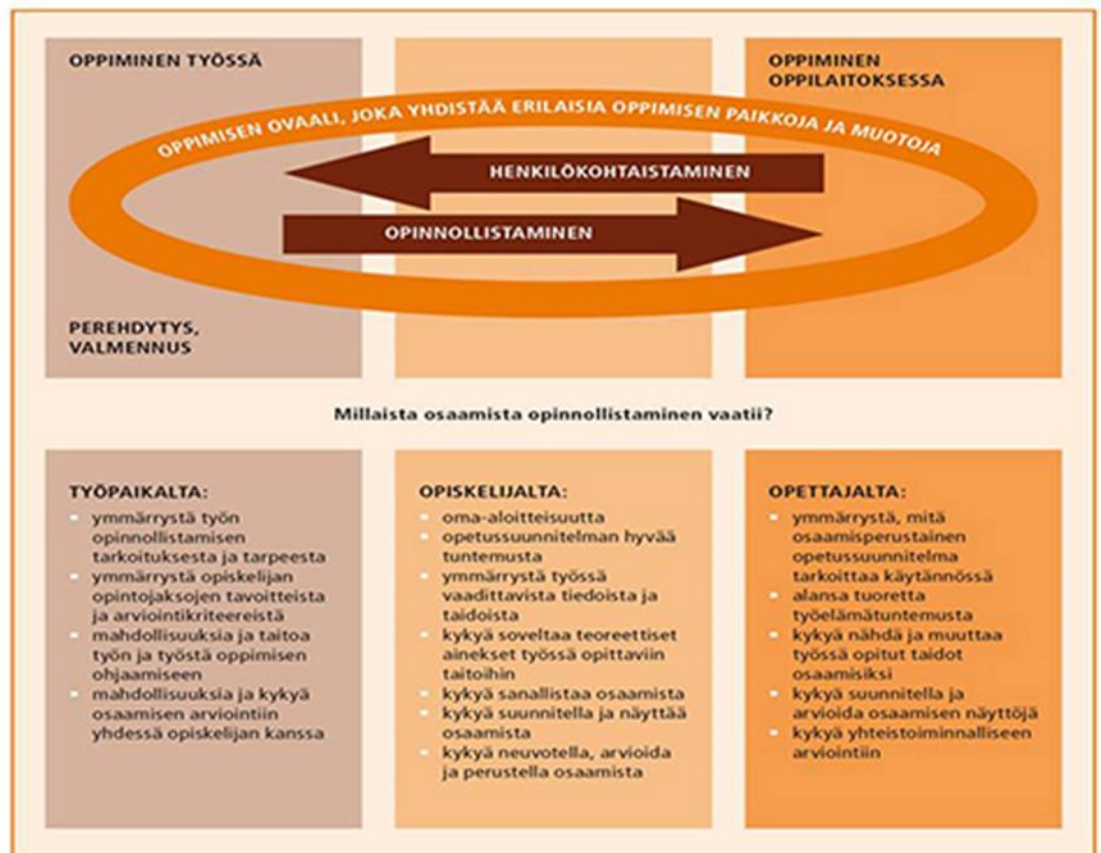
Opiskelussa tarvitaan samankaltaisia ominaisuuksia ja tapoja toimia kuin sisäisessä yrittäjyydessä ja omaehtoisessa yrittäjyydessä. Siksi ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto on kiinnittänyt huomiota yrittäjyyden ja yrittäjyysominaisuuksien tukemiseen. Rehtorineuvoston suosituksessa yrittäjyyttä ja yrittäjyysominaisuuksien kehittämiseen suositellaan ammattikorkeakoulujen käyttävän opinnollistamista ja erilaisia toimintamalleja. Näitä toimintamalleja voivat olla Tiimiakatemia käyttämä malli, jossa koko opinnot suoritetaan omassa yrityksessä tai tutkinnon osana olevien opintojen suorittaminen. (ARENE2015.)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston näkemys on, että kaikille opiskelijoille tulee mahdollistaa kokemus yritystoiminnan perustamisesta ja johtamisesta (ARENE 2015).

4. OPINNOLLISTAMINEN

Yhtenä keinona helpottaa aikataulujen sovittamista voi toimia opinnollistaminen. Opinnollistaminen on menettely, jossa opintojen aikana työssä opitut monipuoliset tiedot ja taidot muutetaan opintopisteiksi. Opinnollistaminen mahdollistaa opintojen aikana tehdyn työn hyväksymisen osaksi tutkintoa. Työssä opittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan. Se, onko osaaminen hankittu työntekijänä vai yrittäjänä, ei tulisi vaikuttaa hyväksymiseen. (Koivusalo, Moisio, Mikkola & Söderström 2015). Opinnollistaminen on osa oppimisen ovaalia, jota kuvaa kuvio 2.

Kuvio 2. Oppimisen ovaali. (Kotila & Mäki, 2015)

Yliopistolain 44 §:n 3 momentissa hyväksilukeminen ja opinnollistaminen on virallisesti huomioon otettu, siinä todetaan:

”Opiskelija saa tutkintoa suorittaessaan yliopiston päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa taikka muussa oppilaitoksessa suorittamiaan opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja muilla samantasoisilla opinnoilla. Opiskelija saa yliopiston päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen sekä korvata

tutkintoon kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella.”
(Yliopistolaki 2009.)

Ennen opintojen alkua suoritettut opinnot voidaan hyväksyä opintojen osaksi joko korvaamaan pakollisia tai täydentämään vapaasti valittavia opintoja. Tätä menettelyä kutsutaan aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi. Usein käytetään lyhennettä AHOT. AHOT-menettelyssä voidaan hyväksyä myös muulla tavoin, kuten työkokemuksella, hankittua osaamista. Menettelyä voidaan kutsua myös lyhenteellä HOT, jolloin tarkoitetaan hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista ilman mainintaa aikaisemmasta hankinnasta. (Kangastie & Syväjärvi 2017.)

Toimiva opinnollistaminen edellyttää osaamisperusteista opetussuunnitelmaa. Opintopisteiden määrittelyn mukaan opintopisteet perustuvat opiskelun vaatimaan ajankäyttöön. Tässä on merkittävä ero ajattelutavassa. (Kangastie & Syväjärvi 2017.)

Osaamisen muuttaminen suoraan ajaksi tai ajan muuttaminen osaamiseksi ei liene mahdollista, mutta jotain arvioita voidaan tehdä. Siksi seuraavaksi on selvitetty sekä opiskelijoiden että yrittäjien ajankäyttöä.

“Aika ei ole oppimisen yksikkö, mutta oppimista ei saavuteta ilman ajankäyttöä.”

OPISKELIJOIDEN AJANKÄYTTÖ

Päätoimisen opiskelun ja yrittämisen yhdistäminen on haastavaa erityisesti ajankäytön kannalta. Päätoimisen opiskelun vaatima laskennallinen aika on 40 tuntia viikossa, kun opintopisteiden määrä on 60 pistettä vuodessa. Aivan näin paljon eivät opiskelijat keskimäärin käytä opiskeluun. Opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimuksen mukaan opiskelijat käyttävät opiskeluun keskimäärin 33h viikossa (Pyy-Martikainen 2017). Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiön tekemän opiskelijabarometrin mukaan puolet opiskelijoista kokee ajanhallinnan haasteelliseksi. Yleisin syy opiskelun viivästymiseen on työssäkäynti. (Penttilä 2016.)

YRITTÄJIEN AJANKÄYTTÖ

Suomen Yrittäjien hyvinvointibarometrin mukaan 60% päätoimisista yrittäjistä käyttivät työhön 40-59 tuntia viikossa ja 15% ylitti 59 tunnin rajapyykin (Suomen

Yrittäjät 2014). Vuosittainen keskimääräinen työskentelyaika oli 2032 tuntia (Pääkkönen&Hanif 2011). Kaikkina viikonpäivinä työskentelevänsä ilmoitti lähes kolmannes yrittäjistä (SVT 2014). Satakunnassa tehdyn tutkimuksen mukaan yksinyrittäjät työskentelivät 31 - 40 tuntia viikossa ja yrittäjät, joilla oli palkattuja työntekijöitä, viikoittainen työaika oli 41 – 50 tuntia (Jortikka 2015).

Ajankäyttötutkimusten perusteella näyttää siltä, että sekä opiskelijan että yrittäjän kannalta ajankäyttö on haasteellista ja aikataulujen hallinta on kriittinen osaamisalue. Tämä korostuu opiskelijayrittäjän toiminnassa, jossa on mukana niin opiskelu kuin yrittäminenkin.

5. OPISKELIJAYRITTÄJÄN TOIMEENTULO

Yksi haaste aikataulujen lisäksi opiskelun ja yrittämisen yhdistämisessä on opiskelijayrittäjän toimeentulo. Toimeentulo voi perustua opintotukeen, aikuiskoulutustukeen tai yrityksen tuloon. Tämän lisäksi ovat mahdolliset ansiotulot. Näissä järjestelmissä ei juurikaan ole huomioitu opiskelijayrittäjän erityispiirteitä. Yksi merkittävä tekijä opiskelun ja yrittämisen yhdistämisessä on jäykät taloudellisen tuen menettelyt. Opiskelija voi olla opintotuella, aikuiskoulutustuella tai yrittäjän aikuiskoulutustuella. Opiskelijayrittäjä voi vaihtaa rooliaan opiskelijasta yrittäjäksi tai palkansaajaksi tai tehdä näitä kaikkia samanaikaisesti. Jäykät tukimenettelyt eivät tätä osaa huomioida, jolloin opiskelijayrittäjä saattaa jäädä tukien ulkopuolelle. Yrityksestä saatava tulo voi olla liian vähäinen, jotta toimeentulo voisi perustua vain siihen. Aika, jonka opiskelijayrittäjä voi käyttää yrityksen toimintaan, jää niukaksi opiskelun vaatiman ajan takia. Starttirahaa saa vain päätoimisen yrittäjyyden aloittamiseen, eikä opiskelija voi sitä saada (TE-palvelut 2018).

Opintotuki

Opiskelijayrittäjän toimeentulo voi perustua opintotukeen. Päätoimisen opiskelijan opintoraha on 250,28€ kuukaudessa ja opintolaina 650€. Tuloja saa olla 667€ tukikuukautta kohti sekä 1990€ tuetonta kuukautta kohti. Luvut ovat vuodelta 2018. (Laki aikuiskoulutustuesta 2000.) Jos tulorajat ylittyvät päätoimisen opiskelun vaatimus ei täyty ja opintotuki jää saamatta (Kansaneläkelaitos 2018).

Aikuiskoulutustuki

Aikuiskoulutustuki on erilainen palkansaajille kuin yrittäjille. Palkansaaja voi saada aikuiskoulutustukea 15 kuukauden ajan, jos opiskelun kriteerit täyttyvät. Lisäksi tulee olla palkattomalla opintovapaalla sekä nykyisen työnantajan palveluksessa on pitänyt olla opiskelua edeltävän vuoden. Tuen määrä perustuu perusosaan ja ansio-osaan. Perusosa on 1.8.2017 alkaen 592,11€ kuukaudessa ja ansio-osa on 45% palkan ja perusosan erotuksesta. 2891,70€ ylittävältä osalta kuitenkin 20%. Esimerkiksi 2500€ kuukaudessa ansaitsevan palkansaajan aikuiskoulutustukea saavan tuki on 1398,46€. (Laki aikuiskoulutustuesta 2000, Aikuiskoulutusrahasto 2018.)

Yrittäjän aikuiskoulutustuki

Aikuiskoulutusrahaston tuki yrittäjälle on perusosan suuruinen eli 592,11€ kuukaudessa. Sen edellytyksenä on että yritystoiminnasta tuleva ansio vähenee

vähintään kolmanneksella. Työhistoriaa tulee olla 8 vuotta, josta vähintään vuosi yrittäjänä. Tukea on mahdollista saada 15 kuukauden ajan. (Laki aikuiskoulutustuesta 2000, Aikuiskoulutusrahasto 2018.)

6. KÄYTETYT MENETELMÄT

Työn tavoite on selvittää, miten opiskelijat ovat kokeneet opiskelun ja yrittämisen yhdistämisen. Kokemus on subjektiivinen, mutta usean henkilön subjektiivisen kokemuksen pohjalta voidaan saada analysoinnilla yleistettävää tietoa, näin selvitys lähenee objektiivista. Saatuja tuloksia voidaan pitää riittävän tarkkoina johtopäätöksien tekoa varten.

Työ on pääosin kvalitatiivinen, mutta sisältää yhden taulukon, joka voidaan katsoa kvantitatiiviseksi. Tässä taulukossa on yrittäjäopiskelijan yritystoiminnastaan saamat opintopisteet sekä yrityksen ikä. Näistä on laskettu keskiarvot ja oleellista on myös opintopisteiden minimi ja maksimi.

Kokemuspohjaisen asian selvittämiseen käytetään yleisesti kvalitatiivisia menetelmiä. Kvalitatiivisista menetelmistä yksi yleisesti käytetty on haastattelu. Kun tavoite on selvittää, miten henkilö kokee asian, niin paras tapa on kysyä sitä häneltä. (Hirsjärvi&Hurme 2004, Eskola&Suoranta 2008.)

Laadullisen tutkimuksen teoreettisesta analyysia voi tehdä hyödyntäen kolmeen eri vaiheeseen jaettua toimintatapaa. Vaiheet ovat probleeman esille nostaminen, eksplikointi ja argumentointi. (Tuomi & Sarajärvi 2013.)

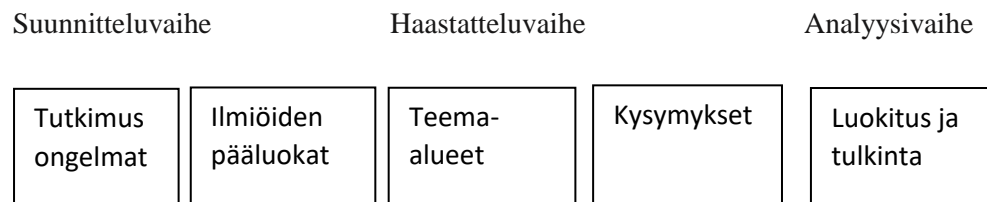
Ensimmäistä vaihetta eli probleeman esille nostamisen vaihetta tässä työssä edustaa työn tavoitteiden asettaminen sekä kysymysten asettelu. Kysymyksistä sitten johdettiin varsinaiset haastattelukysymykset ja -teemat. Teemahaastattelussa pyritään löytämään vastauksia tutkimuksen tarkoitukseen ja asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Etukäteen valitut teemat perustuvat teorian tietoon. (Tuomi & Sarajärvi 2013.) Kuviossa 4 tämä vaihe on jaettu tutkimusongelman määrittelyyn, teemojen valintaan ja lopuksi vielä kysymysten laadintaan.

Toisessa vaiheessa selkeytetään aineistoa muodostamalla vastauksista haastatteluaineisto, analysoidaan ja tulkitaan aineistoa. Sisällönanalyysissa aineistoa pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan. Tarkoituksena on saada tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi

2013.) Analysointia ja tulkintaa tässä työssä on tehty tekemällä aineistosta ensin tiivistelmät, jotka helpottavat tulkintaa. Näistä tiivistelmistä on haettu vastausta asetettuihin kysymyksiin. Tämän lisäksi on alkuperäisistä haastatteluista tehty kooste, jossa on jätetty pois vastaajien tunnistamista helpottavat ilmaisut. Tästä koosteesta on etsitty avainsanoja ja avainsanojen lukumäärät on kerätty taulukkoon, jossa on myös osa vastaajien taustatiedoista. Kuviossa 5 tämä vaihe näkyy prosessissa haastatteluaineistosta tuloksiin.

Tulokset toimivat perusteluna johtopäätöksille. Tämä on vaihe 3 eli kuvion 5 kaksi viimeistä osiota, tulokset ja johtopäätökset.

Tiedon keruussa käytetty menetelmä vastaa lähinnä puolistrukturoitua haastattelua, jossa ensimmäisenä oletuksena on, että haastateltavat ovat kokeneet tietyn tilanteen. Tämä tilanne on tässä työssä opiskelun ja yrittämisen yhdistäminen. Toiseksi tässä voidaan olettaa olevan samankaltaisuuksia, joita haastateltavat ovat kokeneet. Haastattelurunko ja teemat voidaan näin valita. Näin saadaan haastatteluista työn kannalta oleellista tietoa. (Hirsjärvi&Hurme 2004.) Teemahaastattelut voidaan katsoa etenevän systemaattisesti kuvion 3 mukaisesti.

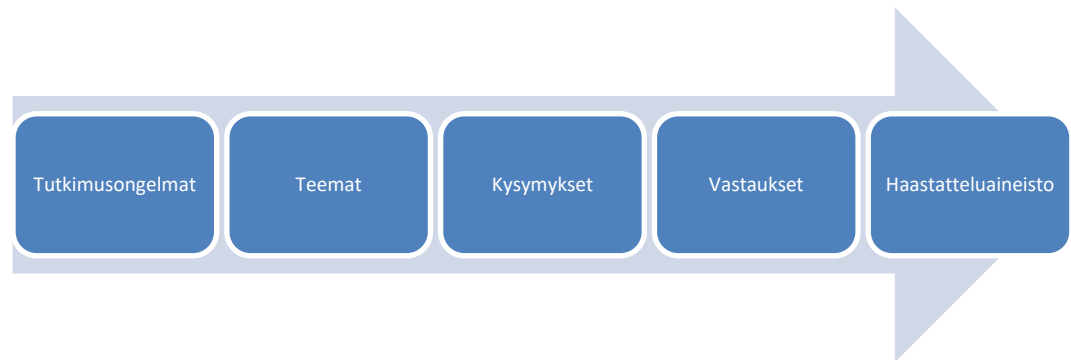

Kuvio 3. Teema-alueet tutkimuskokonaisuudessa (Hirsjärvi&Hurme 2004 s.67).

Haastattelut on tehty pääosin vuoden 2016 aikana sähköpostitse lähetetyn kyselyn avulla. Teemoittain laaditut kysymykset nousivat suoraan tutkimusongelmasta. Vastaajat ovat tulkinneet kysymykset kukin omalla tavallaan ja vastausten pituus vaihteli vajaasta sivusta kahteen sivuun. Kysymykset on muotoiltu siten, että niihin ei voi vastata vain yhdellä sanalla. Näin vastauksista on saatu tarinamuotoisia.

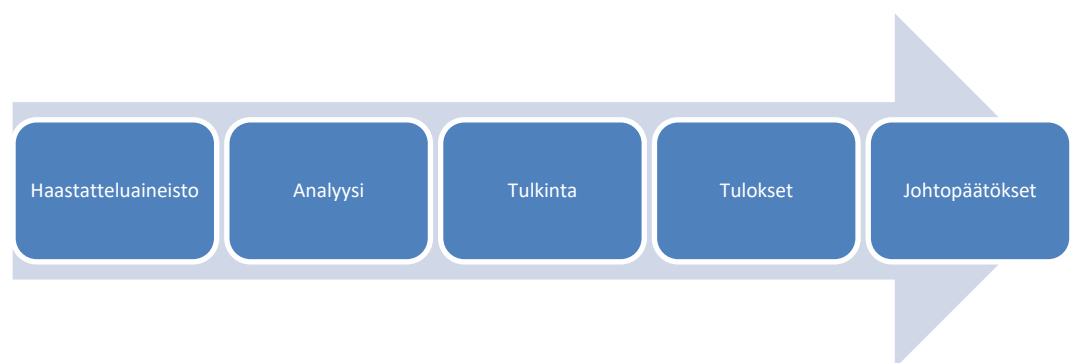
Teemahaastattelut lähestyvät haastateltavan kertomaa tarinaa kuhunkin teemaan liittyen. Tarinnallistamista on käytetty yrittäjyyteen liittyvissä tutkimuksissa.

Kuviossa 4 on kuvattu työn etenemistä asetetusta tutkimusongelmasta tarinnallistettuun haastatteluaineistoon.

Kuvio 4. Tutkimusongelmasta haastatteluaineistoon.

Haastatteluaineiston keräämisen jälkeen tässä työssä siirryttiin ensin saadun aineiston analysointiin, sitten tulkintaan, jonka jälkeen saatiin tuloksia, joiden pohjalta voitiin tehdä johtopäätöksiä. Haastatteluja on analysoitu kolmella eri tavalla. Ensinnäkin kustakin haastattelusta on tehty luonnehdinta, jossa on tiivistetty haastatellun henkilön kokemusta. Tätä voidaan pitää tapaustarkastelun yhtenä muotona (Aaltio 2014). Toiseksi on haettu kaikista haastatteluista avainsanoja ja niiden esiintymistä. Sanat on sitten luokiteltu pääluokkiin ja vielä lopulliseen jakoon resurssien, oppimisen ja oppilaitoksen toimintaa liittyvien sanojen lukumäärään. Kolmanneksi on listattu opintopistemäärät opiskelumuodon ja yrityksen iän suhteen.

Kuvio 5. Työn eteneminen

Kuviossa 5 näkyvässä analyysiosiossa on käytetty tapaustutkimusta, luokittelua, uudelleen järjestelyä sekä vähäisessä määrin kvantitatiivista tapaa.

Esimerkki uudelleen järjestelystä ja luokituksesta:

Opiskelu edellä olen aina mennyt aikataulutuksissa ja ylijäävä aika on puolisolteni ja yrityksilleni

Eteneminen tapahtuu siis ehdottomasti opiskeluiden aikataulu edellä Molemmat yritykset ovat opiskelualan mukaisia ja siksi antaneet erinomaiset mahdollisuudet oppia oikeissa tilanteissa. Tällä tavoin opin paljon paremmin. Lisäksi moni jo opetettu asia on konkretisoitunut todellisessa maailmassa

Opiskelu lähinnä haittaa yrittämistä tällä hetkellä, koska siihen ei kannusteta miltei ollenkaan. ***“Kuitenkin alan opiskelu on antanut loistavan pohjan molempiin yrityksiin”***

Suurimmat ongelmat ovat olleet ajan riittävyys ja ajoittaiset tehtävien ja yrittämisen päällekkäisyydet.

Vihreällä korostettu aika on mainittu esimerkissä kolme kertaa, oikeat tilanteet ja konkretisointi on merkitty sinisellä, oppiminen keltaisella ja kannustus punaisella. Tämä vastaava menettely on tehty kaikille vastauksille. Korostukselle on vielä nostettu esille jokin kuvaava lause, ilmaus tai vastaava maininta. Tässä esimerkissä lainaus tukee käsitystä opiskelun ja yrittämisen yhdistämisen toimivuudesta. Kaikki löydetty asiasanat näkyvät liitteessä 2. Tulokset on koottu taulukoksi 2, luvussa 7.2. Taulukon perusteella tuloksia voidaan analysoida ja tehdä niistä johtopäätöksiä.

Haastattelut tehtiin yksilohaastatteluina, lähinnä käytännön syistä. Ryhmähaastatteluilla olisi voinut saada myös mielenkiintoista tietoa, mutta haastateltavien aikataulujen takia olisi voinut olla vaikeaa saada yhteistä aikaa järjestymään.

Esittämällä eteneminen suoraviivaisten prosessikaavioiden avulla ei kerro koko totuutta. Työssä on käytetty myös iteroivaa lähestymistapaa. Esimerkiksi alkujaan ei työssä ollut opiskelijoiden toimeentuloa käsittelevää kappaletta, vaan se on lisätty, kun toimeentulon ongelmat nousivat haastatteluissa esille.

Haastatteluissa käytettiin laajoja, avoimia kysymyksiä, joita oli 6 kappaletta.

Miten olet yhdistänyt opintoja ja yrittämistä, erityisesti aikataulut?

Ensimmäinen kysymys liittyi opintojen ja yrittämisen yhdistämiseen. Tässä kysymyksessä oli vielä ehkä turhaan johdattelava tarkennus aikatauluista. Tällä haettiin opiskelijan omia toimenpiteitä, erityisesti aikataulujen sovittamisen menettelyjä.

Miten yrittäminen on tukenut oppimistasi?

Toisella kysymyksellä haluttiin tietää, minkälaista hyötyä yrittämisestä on ollut opiskeluun. Saavutettuja hyötyjä verrataan sitten käytettyihin resursseihin, jotta saadaan selville kannattaako perustaa yritys opiskeluaikana. Tätä verrataan myös opintojen osaksi hyväksytyihin opintopisteisiin. Näin saamme tietoa siitä, miten oppilaitokset yleensä suhtautuvat yrittäjyyteen. Puheet ja teot eivät aina ole linjassa, ja opinnollistamisen toteutuminen näyttää asian opiskelijan näkökulmasta.

Miten opiskelu on tukenut yrittämistäsi?

Opiskeluaikaisen yrityksen perustamisen lähtökohtana lienee opiskelussa hankitut tiedot ja taidot. Yrittäjän opiskelun aloittamisen motivaatiotekijänä lienee osaamisen päivittäminen ja lisääminen. Tämän varmistamiseksi kysyttiin opiskelun tukea yrittämiseen.

Mitä ongelmia on esiintynyt?

Mahdollisten ongelmien poistamiseksi ne pitää ensin tunnistaa.

Mitä asioita olet kokenut erityisen hyvin toimiviksi?

Yhtä tärkeitä kuin ongelmat ja haasteet ovat onnistumiset. Toimivien menettelyjen monistaminen edellyttää niiden tunnistamista. Tällä kysymyksellä haetaan hyväksi todettuja toimintatapoja.

Onko jotain, mitä vielä haluat sanoa?

Vapaan sanan osio on tärkeä, kaikkea ei kuitenkaan osaa kysyä.

Haastattelurunko on liitteenä 1.

Ennen laajempaa kyselyn lähettämistä, kysymykset lähetettiin yhdelle vastaajista. Tämän esihaastattelun perusteella tarvetta kysymysten muuttamiseen ei ollut. Tämä esihaastattelu on otettu mukaan aineistoon, koska se vastaa rakenteeltaan muita haastatteluja ja haastateltavien pienen määrän takia oli tarpeen käyttää kaikki saatavilla olevat aineistot.

7. TULOKSET

7.1. Vastaajat

Haastateltavien löytämisessä oli ennakoidusti haasteita. Kattavaa luetteloa yhteystiedoista ei liene olemassa. Opiskelijoilla ei ole velvoitetta ilmoittaa yritystoiminnastaan oppilaitoksille ja koottua, ajantasaista tietoa opiskelijayrittäjistä ja heidän yhteystiedoista ei ole. Opiskelijayrittäjiä kyllä on, mutta heidän tavoittamisensa ei ole helppoa. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kyselyssä 18% opiskelijoista ilmoitti, että hänellä on yritys (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2017). Haastateltavia löytyi Satakunnan ja Turun ammattikorkeakoulun yhteisestä yrityskiihdyttämöstä sekä tämän kirjoittajan henkilökohtaisesta verkostosta. Kyselyjä lähetettiin 26 kappaletta ja vastanneita oli kymmenen. Vastausprosentti oli siis noin 38%.

Vastanneita on kymmenen. Vastaajat ovat viidestä eri korkeakoulusta, valtaosa eli viisi vastaajaa opiskelee Turun ammattikorkeakoulussa, yksi vastaaja opiskelee Satakunnan ammattikorkeakoulussa, yksi vastaaja Noviasta ja yksi Hämeen ammattikorkeakoulussa. Näitä on täydennetty yhdellä Turun Kauppakorkean ja yhdellä Lappeenrannan teknisessä korkeakoulussa opiskelevalla vastaajalla. Opiskelijat opiskelevat eri aloilla ja eri tutkintoja. Vastaajista aikuisopiskelijoita on kolme henkilöä. Ylempää AMK-tutkintoa suorittaa yksi ja AMK-tutkintoa monimuotoisesti kaksi opiskelijaa. Viisi vastaajaa opiskelee AMK-tutkintoa päiväopintoina. Kolme opiskelijaa ovat suorittamassa tai suorittaneet maisteriopinnot. Vastaajat edustavat eri aloja; kolme kaupallista alaa, viisi tekniikkaa ja terveysalalta vastaajia on kaksi.

Vastanneista kolme oli saanut opintonsa valmiiksi ennen haastattelua. Seitsemällä opiskelijalla opinnot olivat käynnissä haastatteluhetkellä.

Vastanneiden opiskelijayrittäjien yritykset toimivat tietotekniikan, terveyden parissa tai kaupallisen toiminnan alueilla. Useilla on joko yksityisille tai yrityksille tehtävää palvelua, vain yhdellä toiminta painottui selvästi jälleenmyyntiin. Yritykset ovat toimineet 1-17 vuotta, keskimäärin 6,1 vuotta. Opiskeluaikana yrityksen perustaneita oli puolet haastatelluista eli viisi yrittäjää.

7.2. Haastattelujen tiivistelmät

Haastattelut kokonaisina on taltioitu työn tausta-aineistoksi. Luottamuksellisista syistä niitä ei ole täydellisenä työn liitteenä. Liitteenä 2 on aineisto, josta on jätetty pois osat, jotka mahdollistaisivat vastaajan tunnistamisen. Aineistosta saattaisi olla mahdollista tunnistaa haastateltu henkilö ja mahdollisimman luotettavan tuloksen saamiseksi haastattelut on luvattu pitää luottamuksellisena. Tuloksia katsotaan ensin perehtymällä jokaiseen vastaukseen erikseen ja sitten haetaan yleisempiä teemoja. Case numerointi ei ole sama kuin taulukossa 1. Otsikointi on kirjoittajan tulkinta vastauksesta.

Case 1 Hyödyllistä ilman oppilaitoksen tukeakin

Vastaaja opiskelee päiväopintoina kaupallista alaa ja on perustanut opiskelijaosuuskunnan innoittamana oman maahantuontiyrityksen. Ajankäytön haasteisiin vastaaja on vastannut priorisoimalla opiskelua. Yritykset ovat kumpikin opiskeltavaa alaa ja tukeneet opiskelua antamalla mahdollisuuden tehdä käytännössä niitä asioita joita opiskelee. Opiskelu on antanut hyvän pohjan yrittämiseen. Myös ongelmia on ollut, opintoihin kuuluvia tehtäviä on joutunut tekemään erikseen, vaikka yrityksessä on tehnyt samoja asioita. Tämä vaikeuttaa aikatauluja ja teettää päällekkäistä työtä. Vastaaja mainitsee yhden opettajan hyvänä tukena, mutta oppilaitoksen tukea hän ei ole kokenut saavansa. Opintopisteitä vastaaja on saanut 12 ja sen lisäksi on yrityksistä saanut aiheita tehtäviin. Vastauksessa on jonkin verran ristiriitoja, toisaalta vastaaja kertoo, että yrityksistä on saanut tehtävien aiheita, mutta osaa niistä ei ole hyväksytty harjoitustehtäviksi.

Case 2 Aikatauluongelmista huolimatta hyödyllistä

Vastaaja on toiminut oppilaitoksen osuuskunnassa, joka on helpottanut aikataulullisesti, koska yrittämistä on voinut tehdä opiskelujen lomassa. Opintopisteitä on kertynyt vastaajan mukaan noin 30. Yrittäminen on tukenut oppimista, koska se on auttanut ymmärtämään prosessia kokonaisuutena ja kannustanut tekemään laadukasta työtä. Opiskelun tuottama hyöty yrittämiselle on tullut teoriapohjan, opinnollistamisen ja saadun ohjauksen kautta. Kuitenkin vastaaja mainitsee opinnollistamisessa olevan ongelmia aikataulullisesti, yrittäjänä tehdään työtä asiakkaan aikatauluun sidottuna ja oppilaitoksessa on tietty rytmi

opinnoille ja nämä eivät aina kohtaa. Kaiken kaikkiaan vastaaja tuntui olevan tyytyväinen yrittämisen ja opiskelun yhdistämiseen.

Case 3 Taloudellisesti vaikeaa, mutta mahdollista

Tässä vastauksessa korostuvat taloudelliset ongelmat, toimeentulo ja yrityksen kulut vaativat tulovirtaa, kun taas opiskelu vähentää yrityksen toimintaan käytetyn ajan määrää. Kuitenkin vastaaja on kyennyt perustamaan opiskelun aikana toisen yrityksen. Organisointikyky, vastuunotto ja aikataulutukset ovat vastaajan mielestä asioita, jotka ovat yrittäjyydelle ja opiskelulle yhteisiä. Opintojen joustavuus mahdollisti yhdistämisen.

Case 4 Onnistunut opinnollistaminen

Vastaaja on painottanut ajankäytössä opiskelua ja hyödyntänyt yrittäjyyttään korvaamalla osan opinnoista yritystoiminnallaan. Yrittäjyyden hyötyä opiskelulle vastaaja kuvasi kriittisyyden ja käytännön liittämisen opiskeluun. Opiskelusta on ollut hyötyä yrittäjäverkoston, yrittäjäystävällisen toimintaympäristön ja verkoston luomisen kautta. Opiskelussa ei käytännön ongelmiin saanut juurikaan apua. Vastaaja on tehnyt opinnäytetyönsä oman yrityksen tiimoilta ja saanut muutenkin runsaasti opintopisteitä, lähes vuoden opinnot on voinut suorittaa työskentelemällä ja kehittämällä omaa yritystään.

Case 5 Yhteiset varat lisäävät motivaatiota

Vastaaja on perustanut yrityksen opintojen aikana ja jaksottanut yhdistämistä siten, että on painottanut ajankäytössä jompaa kumpaa. Opintopisteitä vastaaja ei ole saanut kuin muutamia, ehkä ei ole edes pyrkinyt opinnollistamaan kaikkea toimintaansa yrityksessä. Yrityksen toiminnassa vastaaja on perehtynyt käytännössä juuri niihin asioihin, jotka ovat olleet opiskelussa keskeisiä. Vuorovaikutus yrityksen sisällä ja asiakkaiden, toimittajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa on ollut avartavaa. Tähän caseen liittyy erikoispiirre, opettaja on osallistunut yrityksen toimintaan, ei pelkästään mentorin roolissa, vaan osaomistajana ja käynnistyksen rahoittajana. Tämänkaltainen menettely lisää tuntuvasti motivaatiota, niin opettajalle kuin opiskelijallekin. Se, että molemmilla on rahaa kiinni yrityksessä lisää motivaatiota sekä oppimiseen, että ohjaukseen.

Case 6 Hyvin yhdistetty

Tässä vastaaja on yhdistänyt opinnäytetyön ja oman yrityksensä hienosti hyödyntäen kehittäväää siirtovaikutusta. Näin määräkin on melko suuri. AHOT eli aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen menettelyt ovat myös yhdistäneet yrittämistä opiskeluun. Ideoiden testaaminen, kokemus ja työelämän tieto tukevat oppimista. Tutkinto tuo uskottavuutta ja osaamista ydinosamisalueiden ulkopuolelta, kuten kustannuslaskenta ja kirjanpitoa. Asiakastyöt hidastavat opiskelua, eteneminen ei mene aivan aikataulussa. Vastaaja kokee myös opettajat kannustaviksi. Hän myös suosittelee yrittäjyyttä opiskelijoille käytännön osaamisen ja oman tulevaisuuden kehittäjänä.

Case 7 Haasteelliset aikataulut

Tämä vastaaja kokee aikataulut haasteelliseksi. Opinnollistamista on ollut, mutta vähäisessä määrin. Suurimmaksi osaksi opiskelu ja yrittäminen ovat olleet erillisiä toimintoja. Yritystoiminnassa saatu kokemus helpottaa uuden omaksumista. Tietojen päivittämisen vastaaja kokee tärkeäksi. Uuden tiedon tuottamat näkökulmat tukevat yrityksen kasvua. Vaikka työntekijöitä on tarjolla, niin sopivan osaamisen puutteen takia delegointi ei onnistu. Etäopiskelu helpottaa tiukkoja aikatauluja ja määräpäiviä. Vastaaja toivoisi, että yrittäjän opiskelua tuettaisiin paremmin.

Case 8 Kipinä elää

Tämä vastaaja on saanut niukasti opintopisteitä, vain yhden kurssin verran. Tästä huolimatta yhdistäminen on toiminut hyvin. Oman yrityksen kautta tulevat muun muassa logistiikan ja kirjanpidon asiat konkreettisesti esille. Viennin termit, markkinointi ja verkoston hallintaa vastaaja on oppinut juuri yrittämisen kautta. Vastaaja opiskeli ja perusti yrityksen opiskeluaikana, näin oli tottunut pieniin tuloihin ja koska yritys perustettiin pienellä pääomalla, eivät taloudelliset ongelmat muodostuneet merkittäviksi. Yrityksen alku lähti hyvin liikkeelle, mutta epäasiallinen kilpailu aiheutti hankaluuksia, jonka takia yritys myytiin. Verkoston laajentaminen ja uusien mahdollisuuksien hyödyntäminen toivat tarpeen perustaa uusi yritys. Tekemällä oppiminen ja onnistumisen kokemukset olivat yrittäjänä paljon vahvemmat kuin työntekijänä koetut. Yrittäjyyden kipinä jäi elämään.

Case 9 Käytännöt käyttöön

Tämä opiskelija koki oppilaitoksen toiminnan enemmän haittana kuin tukena yrittäjyydelleen. Edes yrittämisen hyväksyminen ammattiharjoitteluksi ei onnistunut dokumentaation puutteen takia. Yrittämisen vapaat aikataulut mahdollistivat samanaikaisen opiskelun. Uudet opit ovat tukeneet yrityksen toimintaa. Tarvetta opetuksen kehittämiseksi löytyy varsinkin käytännönläheisyyden lisäämiseksi.

Case 10 Motivaatio mahdollistaa

Tällä vastaajalla on pitkä työkokemus työntekijänä, mutta alan vaihto motivoi lähtöä yrittäjäksi. Opiskeluun motivoi uuden liikeidean tuoma tarve lisäosaamiselle. Opintopisteitä ei ole yrittäjyydestä tullut suoraan merkittäviä määriä, mutta harjoitustyöt on tehty joko omaan tai kurssikaverin yrityksiin. Aikataulut ovat olleet haastavia, mutta ne on pystytty hoitamaan joustavuudella. Yrittäminen toimi jo alun perin opiskeluun lähtemisen motivaattorina, joten kokemuksen lisäksi yrittäminen lisäsi motivaatiota opiskeluun. Oppisisällöt ovat näin olleet mielenkiintoisia ja helposti omaksuttavia. Opiskelun on tuottanut monipuolisesti tietoa. Tietoa vastaaja on saanut kurseista ja oman tiedonhankinnan vahvistamisen kautta on vastaaja saanut vielä lisää tietoa. Kyky lähdekritiikkiin auttaa jatkossakin ajantasaisen tiedon suhteen. Keskittyminen sekä yrittämiseen on vaatinut pitkiä päiviä ja seitsemän päiväistä työviikkoa. Perheen kanssa vietetty aika jää vähemmälle, samoin kuin yrityksen markkinointikin. Olisi ollut mukavaa, jos osan aikaa olisi voinut keskittyä vain opiskeluun. Yrityksen liikevaihto on pienentynyt, mutta se on investointi tulevaisuuteen. Verkostoituminen muiden samanhenkisten opiskelijoiden kanssa on ollut positiivista.

Yhteenveto

Opiskelun ja yrittämisen yhdistäminen näyttäisi olevan mahdollista. Lähes kaikki haastelluista olivat onnistuneet yhdistämisessä vähintään melko hyvin. Kaksi haastateltua koki yrittämisen ja opiskelun ainakin jossain määrin erillisinä toimintoina, mutta hekin olivat onnistuneet yhdistämisessä jaksottamalla opinnot ja yrittämisen tapahtumaan eri aikana.

Ilmaisuja AHOT, HOT tai opinnollistaminen ei alkuperäisissä haastatteluissa haastatellut käyttäneet, vaikka yli puolella (6/10) opinnollistaminen oli toteutunut ainakin jossain määrin. Taulukossa 1 näkyy, että keskimäärin opinnollistamista on tehty 17 opintopisteen verran.

Kaikki haastatellut kokivat yrittämisen hyödylliseksi ja tueksi opiskelulle. Hyödyt tulivat joko opinnollistamisen tai yrittäjämäisen toimintatavan kautta.

Ne opiskelijayrittäjät, jotka ovat perustaneet yrityksen opiskeluaikana, eivät juurikaan tuo esille toimeentulon ongelmia. Heillä yrityksestä mahdollisesti saatavat tulot parantavat toimeentuloa. Kun taas ne opiskelijayrittäjät, joilla toimeentulo on ennen opintojen alkua perustunut yritykseen, tuntuvat olevan vähintään huolissaan tai jopa vaikeuksissa toimeentulonsa kanssa. Tämä johtunee siitä, että he ovat usein aikuiskoulutustuen piirissä ja aikuiskoulutustuen oletuksena on, että yrityksestä tulee tuloja, vaikka yrittäjä olisi päätoiminen opiskelija. Tulojen vähentymisen on oltava vähintään 1/3 jotta aikuiskoulutustuesta on mahdollisuus saada perusosa. Tässä yrittäjän tilanne on selvästi työntekijää huonompi. Työntekijä voi opiskella päätoimisesti, saada täysimääräistä aikuiskoulutustukea ja ansaita vielä lisää tulojen puitteissa.

Vain yksi vastaaja mainitsi yritystään hyödynnetyn ryhmän oppimisessa, käytännössä harjoitustöissä. Tässä ainakin näyttäisi olevan mahdollisuus, jota voisi hyödyntää enemmän.

Opiskelun hyötyjä yritystoimintaan kysyttäessä haastatellut toivat esille verkoston luomisen, uskottavuuden lisääntyminen ja uusien näkökulmien ja tietojen hyödyt.

Verkostoja on muodostettu lähinnä epävirallisesti ja muiden samanhenkisten opiskelijoiden kanssa. Yksi haastatelluista oli löytänyt yhtiökumppanin toisesta oppilaitoksesta, mutta enimmäkseen verkostot olivat saman oppilaitoksen opiskelijoista muodostuneita. Verkostojen laajentamiseksi voisi ajatella oppilaitoksissa olevien yrittäjyhteisöjen yhteisiä toimintoja ja tapahtumia.

Uskottavuutta asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden suuntaan lisäävät tutkinnot, erityisesti alaan liittyvät tutkinnot. Vaikka yrittäjien koulutustaso on vielä melko alhainen, niin siinä on tapahtunut selvää nousua (Yrittäjäyyskatsaus 2012). Yrittäjien koulutustaso voisi nousta joko niin, että korkeakoulutetut lähtevät yrittäjiksi tai niin, että yrittäjät nostavat opiskelulla koulutustasoaan.

Uusien tietojen ja näkökulmien saamiseksi monimuoto-opiskelijat ovat aloittaneet opiskelunsa. Myös päiväopiskelijoille tämä on tärkeä perustelu opinnoille. Oppilaitosympäristössä aloitettu pienimuotoinen yritystoiminta vähensi yrittäjäksi ryhtymiseen liittyviä riskejä.

Ongelmalliseksi on koettu aikataulujen yhteensovittaminen, yrityksen tiimoilta tehty työtä ja oppilaitoksen harjoitustöitä on jouduttu tekemään erillisinä, kun ne ovat

ajoittuneet eri aikoihin. Myös ajan riittäminen tuntuu olevan haasteellista, töitä ja opiskelua on jouduttu tekemään perhe-elämän kustannuksella.

Yhteistyö opettajien ja muiden opiskelijoiden kanssa on koettu toimivaksi voimavaraksi, vain yksi haastatelluista koki tässä olevan vaikeuksia. Yhteistyön kohdalla ei kuitenkaan kukaan vastaajista maininnut oppilaitoksen yrittäjäyhteisöjä. Viittaako tämä siihen, että ne ovat vielä kohtuullisen tuntemattomia. Etäopiskelu mahdollistaa aikataulujen yhteensovittamisen, tämä koettiin positiiviseksi erityisesti monimuoto-opiskelijoiden vastauksissa.

Taulukossa 1 on koottu vastaajien saamat opintopisteet, yrityksen ikä ja opiskelumuoto.

Taulukko 1.

	Pisteet	Yrityksen ikä	Koulutusmuoto
1	40	17	Monimuoto
2	30	11	Päivä
3	50	5	Päivä
4	5	1	Päivä
5	12	?	Päivä
6	20	6	Monimuoto
7	0	3	Monimuoto
8	10	1	Päivä
9	?	3	Päivä
10	2	14	Monimuoto
	169	61	
KA	16,9	6,1	

Opintopisteitä yrittämisestä on saatu 0-50 op. Keskimäärin noin 17 op. Osalla vastaajista opinnot ovat kesken ja sen takia ei vielä kaikkia opintopisteitä ole saatu, joten määrä ei kuvaa yrittämisestä saatavia opintopisteitä, vaan vastaushetken tilannetta. Tieto on oleellinen, jotta voimme arvioida tulosten luotettavuutta. Opintopisteiden määrällä pyritään kuvaamaan, miten paljon on kokemuksia yrittäjyyden ja opiskelun yhdistämisestä.

Varsinaisia yrittäjyysopintoja 15 op. Lisäksi lukuisia projektitöitä, esim. alakohtainen projektityö. Yhteensä ehkä 25-30 op edestä.

7.3 Vastausten avainsanat

Vastauksista on etsitty avainsanoja ja niiden esiintymistiheyttä. Tämä tieto on koottu taulukkoon 2, jossa on myös yhdistetty avainsanoja ensin alaluokkiin ja sitten vielä lopuksi kolmeen eri pääluokkaan. Pääluokat ovat hyödyt, resurssit ja oppilaitos. Näin pyritään vertaamaan opiskelun ja yrittämisen hyötyjä toisiinsa sekä koettua oppilaitoksen antamaa arvostusta.

Opintojen ja yrittämisen yhdistämisessä aika vaikuttaa olevan kriittinen tekijä. Vastaajat mainitsevat 22 kertaa vastauksissaan ajan, aikataulun ja kalenterit. Yhdistämisen haasteet näkyvät vastauksissa, mutta myös onnistumiset. Ajankäytön priorisointia tehtiin eri tavoilla, joko priorisoimalla opintoja tai vaihtamalla ajankäytön painopistettä tilanteen mukaan.

Ennen kevään kokeita jouduin pistämään yritystoiminnan pariin kolmeksi viikoksi lähes täysin sivuun. Sen ajan keskityin vain raporttien, tehtävien ja kokeiden suorittamiseen. Tämä oli mielestäni järkevä liike, sillä sain kursseista kuitenkin tavoitteitani vastaavat arvosanat

Rahasta tai toimeentulosta oli vain kuusi mainintaa.

Opintotuki mahdollisti hyvin pienen riskin toiminnan aloittamisen. Kun oli tottunut pieniin tuloihin, ei 50 euron sijoituksemme tuntunut suurelta riskinotolta.

Kysyttäessä, miten yrittäjyys on tukenut oppimista, vastauksissa löytyy mm. seuraavia ajatuksia; Käytäntö, oikeat tilanteet, (20) Kokonaisuuksien ymmärtäminen (2) Opinnäytetyön aihe (2) Asenteesta mainitsee vain yksi, mutta ehkä rivien välissä useampi? Myöskään tuloja ei mainita kuin yhdessä vastauksessa! Kokemus auttaa opiskelua.

Yrittäjänä pääsee näkemään tilauksen koko kaaren markkinoinnista laskutukseen. Se auttaa ymmärtämään prosessia ja löytämään siitä tärkeimmän. Asiakkaalle ei myöskään voi myydä välttävää, joten laatuun on ollut pakko panostaa. Ja koulutyö on heti huomattavasti motivoivampi, kun siitä voi lähettää laskun.

Kysyttäessä opiskelun tukia yrittämiselle mainitaan taidot ja teoriat useasti (20). Verkostojen luominen ja niiden merkityksen toi esille kaksi vastaajaa. Uudet näkökulmat ja tutkinto on vain yhdellä mainittuna. Tutkinnon merkitys ei näytä olevan yrittäjille kovin korkealla. Vaikka useimmat vastauksista olivat positiivisia, myös haittaa opiskelusta oli:

Opintojen vuoksi jouduin luopumaan asiakassuhteista ja nyt kun opinnot on ohi tuntuu, että on vaikea löytää uusia. Myös se, että uusien palvelujen tuominen myyntiin on takkellut.

Mainittuja ongelmia ovat yrittämisen käytännön vähäiset opit opinnoissa, se ettei käytännössä tehtyjä "oikeita" töitä hyväksytä opinnoiksi, tehtävien ajoituksen ongelmat, aina ei yrityksen tehtävät osu samaan aikaan kuin ko. asia on opinnoissa, sähköisten työkalujen joustamattomuus, taloudelliset ongelmat, yrityksen toiminnan ongelmat ajan riittämättömyyden takia.

*Suurimmat ongelmat ovat olleet ajan riittävyys ja ajoittaiset tehtävien ja yrittämisen päällekkäisyydet
Esimerkiksi joskus joudun tekemään koulutehtäviä, jotka vastaavat yrityksellä olevaa tilannetta, mutta joudun tekemään molemmat erikseen vaikka todellinen tehokkuus olisi yhdistelyssä.*

Erityisen hyvin toimivaksi haastateltavat mainitsevat joustavuuden, yhteistyön yrityksen sisällä ja opettajien kannustuksen. Monimuotoinen opiskelu mainitaan myös toimivaksi järjestelyksi.

Opettajat ovat kannustavia, ja he ovat valmiita yksilöllistämään opiskelua upealla tavalla. Monimuoto-opiskelu on kätevää ja luontevaa kaltaiselleni tietotyön tekijälle.

Loppukommenteissa vielä mainitaan opettaja nimeltä, tuodaan esille opiskelijoiden osuuskunnan merkityksen yrittäjyyden opettelussa ja suositellaan yrittäjyyttä. Taloudelliset ongelmat opiskelun ja yrittämisen yhdistämisessä tulevat myös esille.

Yrittäjyys on kestävyyslaji. Toivoisin opiskelua tuettaisiin väliajalla taloudellisesti, kun ei pysty olemaan pois yrityksestä ja opintojen edistyminen huolestuttaa jos aikaa ei ole riittävästi, molemmat kärsii pahimmassa tapauksessa ja tähän olen varauksella varautunut.

Vastauksissa yleisin mainittu asia oli aika tai aikataulu (22 kertaa). Käytännönläheisyys, tositilanteista oppiminen sai myös paljon mainintoja (20 kertaa). Myös oppiminen mainittiin useasti. (20 kertaa). Sen sijaan vähemmän mainintoja löytyi rahasta (6 kertaa), saadusta tuesta (4 kertaa). Opettajaan viitattiin myös neljä kertaa. Perhe-elämästä ei erikseen kysytty, mutta siitä on kaksi mainintaa. Perhe on lisätty omaksi alaluokaksi, sijoitettu pääluokkaan aika ja lopuksi perheeseen liittyvät kommentit ovat mukana resursseissa. Kannustus tuntuu myös olleen aika vähäistä, ainakaan siitä ei löydy kuin kaksi mainintaa. Taulukossa kunkin sanan tai luokan esiintymismäärät on merkitty sulkuihin.

Taulukko 2. Avainsanojen esiintyminen

Avainsana	Alaluokka	Pääluokka
Aika (10)		
Aikataulu (10)		
Perhe (2)	Aika (24)	
Sesonkiluonne (1)		
Ajankäyttö (1)		
		Resurssit (35)
Lasku (3)		
Raha (6)		
Kustannuslaskenta (1)	Raha (11)	
Liikevaihto (1)		
Käytäntö (8)		
Kokeilu (1)		
Liittyvät toimintaan (1)		
Konkretia (4)	Käytäntö (20)	
Todellisuus (2)		
Kokemus (2)		
Tilanne (2)		
		Hyödyt (40)
Opinnot (2)		
Tieto (4)		
Oppi (12)	Oppi (20)	
Näkökulma (1)		
Osaaminen (1)		
Motivaatio (1)		
Opettaja (5)	Kannustus (9)	Korkeakoulu (9)
Kannustus (2)		
Innostava (1)		

Tulosten perusteella voidaan arvioida hyödyt vaadittuja resursseja suuremmaksi ja korkeakoulujen toiminnassa olevan kehittämisen varaa.

7.4 Vastaukset tutkimuskysymyksiin

Seuraavaksi käsitellään haastattelujen tuloksia vastaamalla tutkimuskysymyksiin. Jokaiseen kysymykseen etsitään vastausta käyttämällä niin tiivistelmien yhteenvetoa kuin avainsanojen esiintymistäkin. Alkuperäiset, tavoitteen mukaiset kysymykset olivat seuraavat:

- Onko yrittäjyydestä saatu opintopisteitä ja jos on niin paljonko?
- Onko opintopisteiden määrä oikeassa suhteessa oppimiseen?
- Miten voidaan ajankäyttöä tehostaa?

- Onko taloudellisesti mahdollista yhdistää opiskelu yrittäjyyteen tai yrittäjyys opiskeluun?
- Onko hyöty resurssien käyttöön verrattuna riittävää?
- Minkälainen vaikutus opiskelulla on yrityksen toimintaan?
- Miten käytännön tasolla oppilaitoksen toiminta, yrityskiihdyttämö, opettajat, mentorit edistävät opiskelijan yritystoiminnan kehittymistä?

Vastaukset kohta kohdalta:

Onko yrittäjyydestä saatu opintopisteitä ja jos on niin paljonko?

Vain yksi vastaaja ei ollut saanut opintopisteitä yritystoiminnastaan. Keskimäärin pisteitä oli saatu 16,9. Määrää voi pitää pienenä.

Onko opintopisteiden määrä oikeassa suhteessa oppimiseen?

Kaikki opiskelijat olivat oppineet yrityksestään työskentelyssä, usein lueteltiin monia hyötyjä. Yritystoiminta hyödyttää oppimista juuri niissä asioissa, joita opiskelijan on osattava. Näin oppiminen kohdistuu oleellisiin asioihin ja motivaatiotaso oppimiseen on korkea. Suurin opintopistemäärä oli 50, tuskin sekään on liian suuri. Opintopisteiden määrä jää alhaiseksi oppimiseen nähden.

Miten voidaan ajankäyttöä tehostaa?

Aika on rajallinen resurssi, jota ei voi saada lisää. Ajankäytön tehostaminen on keino saada enemmän aikaiseksi. Vastauksissa tuodaankin esille ajankäytön ongelmat ja se, että ajanhallintaa on opittu. Priorisointi on myös tuotu esille. Oppilaitoksen puolelta asiaan voidaan vaikuttaa opetussuunnitelmien ja toteutuksien joustavuudella sekä opinnollistamisella.

Onko taloudellisesti mahdollista yhdistää opiskelu yrittäjyyteen tai yrittäjyys opiskeluun?

Tässä näyttäisi olevan merkittävä ero sen välillä, onko yritys perustettu opiskeluaikana vai, onko jo ennen opiskelua toimeentulo perustunut yrittämiseen. Jos opiskelija perustaa yrityksen, on hänen toimeentulonsa perustunut opintotukeen ja yrityksen perustaminen ei suoraan vaikuta tähän. Saattaa olla jopa niin että yrittämisestä saadut tulot parantavat toimeentulon edellytyksiä. Tässä täytyy huomioida tuloajat, jotka saattavat pienentää opintotukea, mutta jos tuloja tulee merkittävästi, niin ne korvaavat kyllä pienentyneen opintotuen. Tässä ei näyttäisi olevan ongelmia.

Jos taas toimeentulo ennen opiskelua on perustunut yrittämiseen, niin opiskelun takia yritystoimintaan käytettävissä oleva aika vähenee ja sen takia tulot pienentyvät. Mahdolliset opintotuki tai aikuiskoulutustuki eivät yleensä korvaa tulon menetystä ja toimeentulo saattaa vaarantua. Tämä siitä huolimatta, että tulot voivat olla suuremmat kuin opiskeluaikana yrityksen perustaneella opiskelijalla. Tulojen pieneneminen voidaan kyllä ajan ohella olevan investointi tulevaisuuteen.

Onko hyöty resurssien käyttöön verrattuna riittävää?

Opiskelu voidaan nähdä parantuneen osaamisen kautta investointina tulevaisuuteen. Yrittäjyyden yhdistäminen opiskeluun näyttäisi tukevan osaamisen kehittymistä lisäämällä motivaatiota ja tuomalla opiskeluun teorian ja käytännön vuoropuhelua. Erilaisia hyötyjä tuotiin esille 40 kertaa mainittuna ja resurssien käyttöä mainittiin 35 kertaa. Osa näistä maininnoista oli selvästi ongelmaa kuvaavia, osa taas kuvasi ongelman ratkaisua tai sen hallittavuutta. Osaamiseen investointi näyttää todellisen hyötynsä vasta pitkän ajan kuluessa, mutta näyttäisi siltä että hyödyt ylittävät haitat.

Minkälainen vaikutus opiskelulla on yrityksen toimintaan?

Osa haastatelluista toi esille lyhyen aikavälin hyötyjä, mutta enimmäkseen hyödyt olivat pidemmällä aikavälillä lisääntyneen osaamisen kautta tai verkostojen konkretisoituvia. Haittojakin löytyi, nimenomaan ajankäyttöön liittyen. Pidemmän aikaa toimineiden yritysten kohdalla uusien palvelutuotteiden kehittäminen käynnistyi opiskeluun liittyen. Uusien, perustettujen yritysten toiminta perustui yleensä opiskelussa opittuihin asioihin ja sitä kautta opiskelulla oli ratkaiseva rooli yrityksen toiminnassa.

Miten käytännön tasolla oppilaitoksen toiminta, yrityskiihdyttämö, opettajat, mentorit edistävät opiskelijan yritystoiminnan kehittymistä?

Tästä oli melko vähän mainintoja. Osa haastatelluista toi esille jonkun opettajan positiivisen vaikutuksen, joitain kriittisiä kommentteja oli, liittyen lähinnä joustavuuden puutteeseen. Toisaalta joustavuutta myös tuotiin esille positiivisessa sävyssä. Tähän kysymykseen ei riittävän selkeää vastausta haastatteluista löytynyt.

7.3 Tulosten luotettavuuden arviointi

Työssä käytetty haastattelumenetelmänä ei perinteisessä mielessä tue reliabelisuutta tai validiteettia. Toistamalla ei todennäköisesti saa täysin samaa tulosta, koska haastateltavan tilanne on muuttunut. Aika, kokemus ja ehkä jopa haastattelu on muuttanut ajatuksia. (Hirsjärvi&Hurme 2004, Eskola&Suoranta 2008.) Kvalitatiivisen tutkimuksen validiteettina voidaan tulkita olevan se, miten hyvin tutkimushavainnot vastaavat tutkimuskohdetta. Aineiston tulkinnan reliabelius liittyy mahdollisiin ristiriitoihin tulkinnassa. (Eskola&Suoranta 2008.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin näkökulmina voidaan nähdä neljä eri kriteeriä. Nämä kriteerit voivat olla uskottavuus, siirrettävyys, varmuus ja vahvistuvuus. Uskottavuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, miten hyvin tutkijan ja tutkittavien käsitteet ja tulkinnat vastaavat toisiaan. (Eskola&Suoranta 2008.)

Tässä työssä ei voida olla täysin varmoja siitä, että käsitteet ja tulkinnat olisivat yhtenevät, mutta haastatteluissa on käytetty yleisessä käytössä olevia termejä, kuten aika ja raha sekä hankalammin määriteltäviä käsitteitä kuten oppiminen ja opinnot. Voidaan kuitenkin todeta, että käsitteet ovat pääosin yleisessä käytössä olevia ja merkittäviä eroja käsitteiden ymmärtämisessä ei ole. Tulkinnoissa voidaan kuitenkin olettaa olevan suurempaa vaihtelua. (Eskola&Suoranta 2008.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen siirrettävyys on tutkimuksen luonteen takia aina jossain määrin rajallinen. Tämän työn osalta siirrettävyys on vähäinen, jatkuvasti muutoksessa olevat opiskelun ja yrittämisen käsitteet ja tilanteet tekevät siirrettävyydestä heikon. Tietyt rakenteet, kuten toimeentulon vaihtoehdot ja oppimiseen liittyvät käsitteet eivät ole ratkaisevasti muuttuneet. Sen sijaan opinnollistaminen ja asenteet ovat jo työn tekemisen aikana muuttuneet. (Eskola&Suoranta 2008.)

Varmuuteen vaikuttaa se, miten hyvin tutkijan ennakoasenteet on huomioitu. Tutkijan ennakoasenteet vaikuttavat tutkimuksen suunnitteluun, toteutukseen ja tulosten raportointiin. Tämän työn tekijän ennakoasenteena on ollut oletus, että yrittäjyyden ja opiskelun yhdistäminen on mahdollista ja kannattavaa sekä se, että oppilaitoksissa ei vielä riittävästi arvosteta yrittäjyyden merkitystä opiskelijoiden oppimiseen. Työn tulokset ovat työn tekijän ennako-odotusten mukaisia, joka ei sinänsä tee työn tuloksista epäluotettavia, mutta antaa kuitenkin tarpeen suhtautua kriittisesti työn tuloksiin. (Eskola&Suoranta 2008.)

Jos tutkimuksen tuloksia voidaan verrata vastaaviin tutkimuksiin, niin vahvistuvuutta voidaan arvioinnin kriteerinä. Vastaavissa tutkimuksissa saadut tulokset voivat vahvistaa tutkimuksen tuloksia tai kyseenalaistaa ne. Opiskelijayrittäjyyttä on kyselytutkimuksella tutkinut ainakin Suomen Yrittäjät vuonna 2015. (SY2015.)

Verrattaessa saatuja tuloksia Suomen Yrittäjien 2015 teettämään kyselyyn, voidaan todeta tulosten olevan samassa linjassa. Suomen Yrittäjien tutkimuksessa todettiin opiskelijayrittäjien pääsevän soveltamaan opinnoissa oppimaansa työssä tai soveltamaan työtä opintoihinsa enemmän kuin opiskelijat jotka ovat palkkatyössä. Toisaalta opintojen ja muun elämän yhteensovittamisessa opiskelijayrittäjillä on enemmän hankaluuksia kuin palkkatyössä olevilla opiskelijoilla. (SY2015.)

Tässä työssä tulosten luotettavuuteen vaikuttaa oleellisesti suppea otos, koska saatiin vain kymmenen vastausta. Opiskelijayrittäjiä oli vaikea löytää haastateltavaksi saatikka vastaajiksi. Vastausprosentiksi muodostui noin 38%.

Tämän työn tavoitteena ei ollut saada kattavaa tutkimustietoa opiskelijayrittäjien näkemyksistä, vaan hahmottaa yksittäisten kokemusten perusteella, miten he kokevat opiskelijayrittäjyyden haasteita. Työn tulosten voidaan arvioida olevan tavoitteiden mukaisia, mutta tulosten yleistettävyyttä pitää tarkastella kriittisesti.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET

Suomessa on ollut ja on tälläkin hetkellä korkeakouluissa ja toisella asteella tarjolla paljon yrittäjyyskursseja, harjoitusyrityksiä ja oppimisyrityksiä (Kansikas 2007). Nämä ovat tärkeitä yrittäjyyteen kannustavia toimintoja ja ne on myös hyvin hyväksytty osaksi opintoja. Todelliset, toimivat yritykset antavat erinomaisen pohjan niin substanssin kuin yrittäjyydenkin oppimiselle. Kuitenkin omassa yrityksessä toimimista ei arvosteta osana opintoja samassa määrin kuin oppilaitoksen kehittämää yrittäjyyttä tukevia toimintoja.

Kannustusta oppilaitoksen puolelta koettiin saadun melko niukasti, tämä vastaa Kansallisen koulutuksen arviointikeskus kyselyssään saatua tulosta, jossa vain hieman yli puolet (54%) vastaajista koki saaneensa kannustusta yrityksen perustamiselle (Kansallisen koulutuksen arviointikeskus 2017).

Ainakin opettajien asenteen merkitys näyttäisi olevan tärkeä opiskelijayrittäjän opiskelun tukemisessa. Asenne näkyy siinä, miten opettajat kannustavat, joustavat, hyväksilukevat ja tehtävien hyväksynnöissä. Opettajien parempi ymmärrys yrittäjyydestä voisi parantaa tilannetta. Yhtenä valintakriteerinä opettajien palkkaamisessa voisi olla omat yrittäjyyden kokemukset. Myös opettajien jatkokoulutus voisi auttaa yrittäjämönteisen asenteen muodostumisessa, oikea tieto on tässä merkityksellinen. Jatkokoulutusta paremmin toimisi opettajien omat kokemukset yrittäjyydestä, joko yrittäjänä tai sivutoimisena yrittäjänä. Opettajien innostaminen opiskelijoiden kanssa yhdessä käynnistämään yrityksiä voi olla laajemmassa mitassa hankalaa, mutta ei mahdotonta.

Korkeakouluissa on ollut jonkin aikaa opiskelijayrittäjien mentorointia. Yhdellä haastatelluista oli opettaja-opiskelija yhteistyö viety hieman pidemmälle. Opiskelija ja opettaja perustivat yhdessä yrityksen, joka myy ja vuokraa kevyitä sähköajoneuvoja (E-Wheels.fi). Kevyiden sähköajoneuvojen myynti ja vuokraus oli mahdollista 2016 alusta voimaan tulleen lain muutoksen jälkeen. Kevyt sähköajoneuvo tulee markkinoille kilpailemaan sähköavusteisen polkupyörän ja mopojen kanssa. Opettaja toimi yrityksen käynnistämisen rahoittajana ja tukijana. Opiskelija toimi aktiivisena yrittäjänä. Yrityksen omistajuus jaettiin siten, että opiskelijan osuus oli suurempi ja tämä rahoitus tuli lainana opettajalta. Näin opettajamentorin ja opiskelijan yhteistyölle oli myös taloudellinen motiivi.

Opiskelijayrittäjä sai tässä kokeilussa runsaasti käytännön kokemusta logistiikasta, kansainvälisestä kaupasta, myynnistä ja vuokraamisesta, kirjanpidosta, teknisestä tuesta. Kun tähän lisätään se, että opiskelijayrittäjä myös kokosi tuotteet, niin merkittävä osa tuotantotalouden aiheista tuli katettua, vajaaksi jäi lähinnä tuotekehitys. Käytännön kokemus todellisesta yritystoiminnasta on simulaatiota tehokkaampi vaihtoehto oppimiseen. Opettajalla oli myös taloudellinen intressi, joka lisää mentoroinnin mielekkyyttä.

Korkeakoulut ovat siinä mielessä erityisasemassa, että opiskelijat voivat perustaa yrityksiä. Peruskoulussa tai toisella asteella lienee aika harvinaista ja käytännössä vaikeaa, kun opiskelijat, oppilaat ovat alaikäisiä. Tämä antaa mahdollisuuksia, mutta myös aivan uudenlaisia vaatimuksia.

Näyttäisi siltä, että suurimmat haasteet yrittämisen ja opiskelun yhdistämisessä ovat aika ja toimeentulo. Positiivista on vahva käytännön kautta oppiminen. Näyttäisi myös siltä, että korkeakoulujen rakenteet, opetussuunnitelmat ja hyväksiluvut rajoittavat käytännön kautta oppimisen hyväksymistä osaksi tutkintoa.

Opiskelun vaatima aika on pois yrityksen päivittäisestä toiminnasta ja tämä pienentää liikevaihtoa. Opiskelun tuottama osaaminen on kuitenkin tärkeä investointi, sillä jos osaamiseen ei investoida, niin vaarannetaan koko yrityksen tulevaisuus. Pienyrittäjän tärkein osaamisen investointi on juuri omaan osaamisensa kehittäminen ja ajan tasalla pitäminen.

Opiskelijat, jotka ovat perustaneet yrityksen opiskeluaika kokevat taloudelliset ongelmat pienemmiksi kuin ennen opiskelua yrityksensä perustaneet. Vaikka aikuisopiskelutuki on olemassa, niin yrittäjälle se merkittävästi pienempi kuin työntekijälle. Tätä voisi korjata tukemalla yrittäjän opiskelua samoin kriteerein kuin työntekijääkin. Aikuiskoulutustuki laskettaisiin YEL-maksujen perusteella samalla tavalla kuin työntekijöillä palkasta. Jos yrittäjälle tulee yrityksestä tuloja, niitä käsiteltäisiin samalla tavalla tukea pienentävänä kuin työntekijöillä ansiotulot.

Nyt näyttää siltä, että talous on viimein lähtenyt nousuun. Julkisuudessa käytävä puhe on siirtynyt yrittäjyydestä työvoiman ja työn kohtaamisen problematiikkaan. Enää ei tarvita yrittäjyyttä pelastamaan hyvinvointiyhteiskuntaa, kun isotkin yritykset, esimerkiksi Valmet Automotive, palkkaavat uusia työntekijöitä.

Korkeakoulutuksessa käynnissä olevat muutokset vaikuttavat positiivisesti opiskelijayrittäjyyteen. Etäopetus, henkilökohtaistaminen, pyrkimys käytännönläheiseen sovellettavuuteen, tilojen väheneminen ja rahoituksen muutokset ja niukkuus muuttavat opiskelua opiskelijan oma-aloitteisuutta korostavasti. Opiskelijayrittäjyydessä korostuu itseohjautuvuus, yleinen yrittelijäisyys, tavoitteellinen toiminta, kaikki niitä ominaisuuksia, jotka tehostavat oppimista. Kaikki eivät voi olla opiskelijayrittäjiä, mutta sisäisen ja omaehtoisen yrittäjyyden kautta hekin voivat oppia yhtä tehokkaasti kuin opiskelijayrittäjät.

Etäopetus verkossa antaa mahdollisuuden opiskella silloin kun se yrittämisen lomassa on mahdollista ja vähentää opiskelun takia matkustamisen tarvetta. Yrittäjän arjessa on tyypillistä syklistä ajoittain on työtä paljon, mutta myös hiljaisempiäkin hetkiä löytyy. Tietotekniikan valmiudet niin osaamisen kuin välineidenkin osalta paranevat jatkuvasti. Ajat, jolloin verkossa tapahtuvaan opiskeluun liittyy tekniikkaan liittyviä haasteita, jotka vievät huomion opittavasta asiasta, ovat jo takana. Myös verkkopedagogiikka on edistynyt huomasti, jolloin tietoverkkojen, ohjelmistojen, sovellusten ja hakukoneiden käyttäminen opetustarkoituksessa on entistä paremmin käytettävissä.

Opiskelijayrittäjyys näyttäisi olevan - ei pelkästään hyvä tapa oppia yrittäjyyttä, vaan tehokas myös muiden asioiden oppimiseen. Luentosalissa on yksi henkilö, joka on ennen luentoa perehtynyt laajasti aiheeseen, tiivistänyt asiat, esittää aiheen korostaen esityksessä tärkeimpiä kohtia ja mahdollisesti lukee ja arvioi muiden salissa olevien tuottamaa tekstiä aiheesta esimerkiksi tenttivastauksia tai harjoitustöitä. Tämä henkilö oppii eniten ja hän on luennoitsija. Oppilaitoksen ensisijainen tehtävä ei ole opettaa luennoitsijoita, vaan opiskelijoita. Johtopäätöksenä voi todeta, että tämä työ, perehtyminen, tiivistäminen, esittäminen ja muiden opiskelijoiden ajatukset aiheesta, kaikki tämä työ olisi oppimisen kannalta parempi, jos sen tekisivät opiskelijat itse.

Tällä työllä pyrittiin antamaan oppilaitoksissa käytännön ohjaustyötä tekeville ohjaajille esimerkkejä erilaisista mahdollisuuksista tukea opiskelijayrittäjiä. Näitä asioita tuli esille muutamia. Tärkeimpänä on harjoitustöiden ja yrityksen toiminnan nivominen yhteen. Tämä edellyttää joustavuutta niin sisällön kuin aikataulukin suhteen. Ohjaajan on hyvä tarkastella tehtäviään ja aikataulujaan kriittisesti ja pohtia, onko juuri tämä tehtävä ja tässä aikataulussa, se joka tukee opiskelijayrittäjän oppimista parhaiten vai onko tehtävän sisältö rakentunut

ohjaajan mieltymyksen mukaiseksi ja aikataulu rakentunut ohjaajan aikataulun mukaan. Opiskelijayrittäjän yrityksen toimintaa ja kehittämistä voisi hyödyntää laajemmin opiskelijoiden oppimisen välineenä. Keskustelu opiskelijayrittäjän kanssa yrityksen kehittämistarpeista voi tuoda esille asioita, joita voisi hyödyntää ryhmän harjoitustehtävänä siten, että tuloksista olisi hyötyä yritykselle. Näin saisi todellisia käytännön tilanteita myös muiden opiskelijoiden oppimisen tueksi. Etäopiskelu mahdollistaa opiskelijayrittäjälle yrittäjyyden ja opiskelun rytmittämisen niin, että hän voi keskittyä tilanteen mukaan joko opiskeluun tai yrityksen toimintaan.

Toisena tarkoituksena oli avata näkemyksiä yritystoiminnan hyödyntämiseen ja hyväksilukuun. Edellisessä kappaleessa on jo mainittu harjoitustöiden ja yrityksen toiminnan nivomisesta yhteen. Tämän lisäksi opiskelijayrittäjä voi kertoa yrityksensä toiminnasta ja siitä, mitä hän on oppinut yritystä perustaessaan tai yrityksen toiminnasta ja sen kehittämisestä. Nämä esitykset voivat myös luoda pohjaa opinnollistamiselle. Opintosuorituksien arvioiminen osaamisperusteisesti ajankäytön sijaan helpottaa opintosuoritusten hyväksymistä. Osaamisperusteinen arviointi nojautuu osaamisperusteiseen oppimissuunnitelmaan ja osaamisperusteiseen opintojakson arviointiin. Ammatillisessa koulutuksessa ollaan jo siirtymässä osaamisperusteisuuteen. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017, Opetushallitus 2014.).

Lisäksi tarkoituksena oli antaa opiskelijayrittäjille vinkkejä ja vertaistukea.

Edellisissä kappaleissa esille tuoduista ajatuksista vinkkinä voi olla opintojen ja yrittäjyyden rytmittäminen siten, että vuorotellen toiminnan painopiste vaihtuu tilanteen ja tarpeen mukaan. Myös aktiivisuus tarjota mahdollisia harjoitustöitä tehtäväksi myös muille opiskelijoille ja yrityksen toiminnan kertomisesta tuo mahdollisuuden yhdistää opiskelua ja yrittämistä ja siten helpottaa haasteellista ajanhallintaa. Tässä työssä olevien haastattelujen sisältöön tutustuminen paljastaa sen, että muut opiskelijayrittäjät painivat samojen haasteiden kanssa. Vaikka se ei suoraan helpota omaa toimintaa, niin se luo näkemystä siitä, että muut opiskelijayrittäjät ovat ratkaisseet ongelmia ja pystyneet yhdistämään nämä vaativat, mutta antoisat toiminnat eli yrittämisen ja opiskelun.

Tulosten perusteella opiskelijayrittäjyyden arvostamiseksi ja edistämiseksi tulisi tehdä ainakin aikuiskoulutustuen muutokset siten, että palkansaajat ja yrittäjät olisivat samassa asemassa. Yrittäjien tulisi saada perusosan lisäksi ansio-osaa YEL-maksujen perusteella määriteltävän ansiotulon perusteella. Tulorajat olisivat

kuten muillakin aikuisopintotuen saajilla, näin tukea ei saa, jos yrityksestä tulevat tulot riittäisivät toimeentuloon. Tämä mahdollistaisi nykyistä paremmin yrittäjien opiskelun ja lisääntyneen osaamisen kautta vahvistaisi yritystä. Kasvukykyiset yritykset voisivat vastata paremmin niin yhteiskunnan kuin yrittäjän omiin tarpeisiin. (Aikuiskoulutusrahasto 2018.)

Opiskelu siirtyy pois luentosaleista ja luokkahuoneista työn kautta oppimiseen myös korkeakouluissa. Toisella asteella näyttöihin perustuva tutkinto on jo vakiinnuttanut paikkansa. Vuonna 2014 suoritettiin 35 000 tutkintoa näyttötutkintona (Opetushallitus 2016). Yrityksen perustaminen, toiminnan käynnistäminen sekä jatkaminen osoittaa jo sinänsä osaamista. Yrittäjämäinen toimintatapa, ammattiosaaminen, asiakkaiden palveleminen tai tuotteen kehittäminen osoittaa käytännön kautta oppimisen toteutumisen. Tässä työssä haastatellut opiskelijayrittäjät ovat saaneet keskimäärin 16,9 opintopistettä hyväksytyä tutkintoonsa. Opinnollistamisen kehittäminen nostaisi tätä määrää merkittävästi suuremmaksi. Osaamista on kerrytetty yrittäjyydellä enemmän kuin tuo 16,9 opintopistettä. Opinnollistamisen tuominen korkeakouluihin toimivaksi käytännöksi voisi alkaa tiedon perille saamisella. Opiskelijat, tutoropettajat, koulutuksen suunnittelijat ja opintoja hyväksyvät henkilöt, kaikki he tarvitsevat yhtenäisen, selkeän ja yrittäjyyttä arvostavan opinnollistamisen.

Opettajien yrittäjyysosaamisen ja ymmärryksen lisäämiseksi voitaisiin yhtenä rekrytointikriteerinä pitää kokemusta yrittäjyydestä. Näin saataisiin palkattua joko päätoimisiksi tai sivutoimisiksi opettajiksi yrittäjiä tai henkilöitä, joilla on kokemusta yrittäjyydestä. Opettajilla on osaamista, jota voitaisiin sivutoimisen yrittäjyyden avulla hyödyntää laajemmin. Tämän mahdollistamisen ja tukemisen kautta saataisiin opettajille enemmän ymmärrystä yrittäjyydestä.

Yritystoiminnan opinnollistamisen käytäntöjä tulisi selkeyttää ja tietoisuutta näistä käytännöistä lisätä niin opettajille, kuin opiskelijoillekin. Opinnollistamisen käytäntöjen monimutkaisuuden, anomisen, osaamisen osoittamisen ja hyväksymisen tulisi olla helpompia kuin opintojakson suorittamisen kuten muutkin opiskelijat.

Tämä työ nostaa esille useita jatkotutkimuksen aiheita. Opiskelijayrittäjien haastatteluja voisi jatkaa huomattavasti laajemmalla otannalla sekä lisäämällä haastatteluun uusia teemoja, kuten perhe-elämän yhteensovittaminen. Myös opinnollistamisen edistyminen, varsinkin yrittäjyyden opinnollistamisen, eri

korkeakouluissa on mielenkiintoinen tutkimusaihe. Opinnollistamista on pyritty edistämään muun muassa Verkkovirta hankkeella. Hanke päättyi 31.12.2017 ja sen tuloksia voidaan odottaa näkyvän lähitulevaisuudessa. (Verkkovirta 2017, Aaltonen, Moisio, & Mäki 2015). Tämän hankkeen, sekä muiden opinnollistamista edistävien toimenpiteiden vaikutuksista yrittäjyyden opinnollistamiseen, tutkiminen auttaisi omalta osaltaan opinnollistamisen etenemistä ja sitä kautta opiskelijayrittäjän mahdollisuuksiin opiskella.

Opettajien asenne yrittäjyyteen opiskelun ohella vaikuttaa ratkaisevasti käytännön toteuttamiseen. Asenteeseen vaikuttaa ymmärrys ja kokemukset. <myös opettajien näkökulmaa voisi kartoittaa jatkotutkimuksella.

Tässä työssä ei vertailtu käytäntöjä ja opiskelijayrittäjien kokemuksia eri korkeakoulujen kesken. Siihen otos oli liian niukka. Jos tämänkaltaisen tutkimuksen tuloksia käytettäisiin parhaiden käytäntöjen etsimiseen eikä keskinäiseen kilpailuun, niin tutkimuksen tuloksista olisi välitöntä hyötyä.

Kiinnostavaa olisi myös tietää, minkälaisia opintoja opiskelijayrittäjillä on opinnollistettu. Painottuuko hyväksilukeminen harjoitteluun, opinnäytetöihin vai muihin opintoihin. Onko muissa opinnoissa hyödynnetty yrittäjyyttä koko opintojakson hyväksilukuun vai onko kyseessä ollut osasuorituksia? Näistä tuloksista olisi hyötyä opinnollistamisen hyvien käytäntöjen määrittelemisessä.

LÄHDELUETTELO

Aaltio, I. (2014) Case-tutkimus metodisena lähestymistapana. Methodix. Saatavilla: <https://methodix.fi/2014/05/19/aaltio-marjosola-casetutkimus/> Viitattu 9.1.2018.

Aaltonen, K., Moisio, A. & Mäki, K. 2015. Verkkovirta. Ratkaisuja työn opinnolistamiseen. Työn opinnollistamista verkostoyhteistyönä. Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Helsinki.

Aaltonen, K. & Camara, A. 2014. Työkaluja osaamislähtöiseen arviointiin. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 3. Saarijärvi: OKKA-säätiö. 44-51.

Aarnio, Leo. (2015). Opiskelijasta yrittäjäksi. Suomen yrittäjät. Helsinki.

Aikuiskoulutusrahasto (2018). Aikuiskoulutustuki ja ammattitutkintostipendi ammatillisen osaamisen uudistamiseen. Saatavilla: <https://www.koulutusrahasto.fi> Viitattu 6.2.2018.

Ammattikorkeakoululaki 2014/0932. Annettu Helsingissä 14.11.2014.

Arenen yrittäjyysuositukset 12.03.2015

Asteljoki S. (2010) Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystalouden palvelutoiminta yrittäjämäisen ja yhteistoiminnallisen toimintatavan rajapinnassa. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia. Turku.

Euroopan yhteisöjen komissio. (2003). Vihreä kirja - Yrittäjyys Euroopassa. Bryssel.

Eskola, J. & Suoranta, J. (2008) Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino. Jyväskylä.

Flashman, G. (2018) Jack Ma on the IQ of love - and other top quotes from his Davos interview. Saatavilla: <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/jack-ma-davos-top-quotes/> Viitattu 26.2.2018

Gibb, A. (2002). In pursuit of a new 'enterprise' and 'entrepreneurship' paradigm for learning: Creative destruction, new values, new ways of doing things and new combinations of knowledge. International Journal of Management Reviews, 4(3), pp. 233-269.

Heinonen, J. & Vento-Vierikko, I. (2002). Sisäinen yrittäjyys: Uskalla, muutu, menesty. Helsinki: Talentum.

Hirsjärvi, Anneli & Hurme, Helena. (2004). Tutkimushaastattelu. Yliopistopaino, Helsinki.

Hyvinvointibarometri 2014. Suomen Yrittäjät 2014.

Jonanssen, D. (1995). Operationalizing Mental Models. Julkaisussa: CSCL '95 The first international conference on Computer support for collaborative learning. s. 182-186. Indiana Univ., Bloomington, Indiana, USA. Saatavilla: <https://pdfs.semanticscholar.org/76c6/6017275649906b45bac450de55db863250b0.pdf>.

Viitattu 09.04.2018.

Jortikka, A. (2015) Yksinyrittäjien työhyvinvointi. Tampereen yliopisto. Saatavilla: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/97557/GRADU-1435332048.pdf?> Viitattu 22.02.2018.

Juuti, P. (2012). Menestystarinoita: Tutkimus kestäväan tuottavuuteen yltäneistä organisaatioista. Jyväskylä: Johtamistaidon opisto.

Järvi, Taina. (2013). Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella. Acta Universitatis Lapponiensis 245. Lapin yliopistokustannus. Rovaniemi.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. (2017). Yrittäjyys- ja innovaatiotoiminta ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa

Kansikas, J. (2007). Kasva yrittäjyyteen. Talentum. Helsinki.

Koivusalo, T., Moisio, A., Mikkola T. & Söderström, P. (2015) Osaamisperusteisuus auttaa yrittäjäopiskelijoita. Julkaisussa: Katu-uskottava ammatillinen koulutus – Uusia ratkaisuja oppimiseen. Haaga-Helian julkaisut. sivut 94-101. Saatavilla: <http://docplayer.fi/17332920-Katu-uskottava-ammattillinen-koulutus.html> Viitattu 7.2.2018.

Kangastie, H. & Syväjärvi, T. (2017) Ennakoiva hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen – Case Lapin AMK. Teoksessa: Mäki, K., Moisio A. ja Aura P. Kolme kulmaa opinnollistamiseen. Haaga-Helian julkaisut. Helsinki. sivut 17-19.

Kansaneläkelaitos. Opiskelijan pikaopas. Saatavilla: <http://www.kela.fi/opiskelijat> Viitattu 27.02.2018.

Kotila, H. & Mäki, K. 2015. Opiskelija käy töissä – ongelma vai käyttämätön mahdollisuus? Teoksessa: Kotila, H. & Mäki, K. (toim.). 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Helsinki.

Kyrö, P. (1997) Yrittäjyyden muodot ja tehtävät ajan murroksessa. Jyväskylän yliopisto.

Laki aikuiskoulutustuesta 28.12.2000/1276. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20001276> Viitattu 10.02.2018.

Laki ammatillisesta koulutuksesta. 11.8.2017/531. Saatavilla:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531> Viitattu 19.04.2018

Laukia, J. (2014). Ammatillinen koulutus taitekohdassa. Julkaisussa: Katu-uskottava ammatillinen koulutus – Uusia ratkaisuja oppimiseen. Haaga-Helian julkaisut 2015, 9 -18 Saatavilla: <http://docplayer.fi/17332920-Katu-uskottava-ammattillinen-koulutus.html>. Viitattu 7.2.2018.

Lambing, P&Kuehl, C. (2000) Entrepreneurship. Prentice Hall. United States.

Lehmusto, Heikki. (1951). Kasvatusopin historia. WSOY, Porvoo.

Naukkarinen, J. (2014) Katsausyrityskiihdyttämöihin Suomessa ja maailmalla. Lappeenrannan teknillinen yliopisto, raportit ja selvitykset 39. Kouvola.

Niittykangas Hannu. (2011). Yrittäjyydestä ja yrittäjämäisestä toiminnasta. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu.

Opetushallitus (2014). Osaamisperusteisuus todeksi – askelmerkkejä koulutuksen järjestäjille. Saatavilla:
http://www.oph.fi/download/159910_osaamisperusteisuus_todeksi_askelmerkkeja_koulutuksen_jarjestajille.pdf Viitattu 19.4.2018.

Opetushallitus (2016) Näyttötutkinto-opas. Saatavilla:
http://oph.fi/download/177568_nayttotutkinto_opas_2016.pdf Viitattu 18.04.2018.

Paasio, K. & Pukkinen, T. (2007). Tarinoita akateemisesta yrittäjyydestä: Asennetta, osaamista ja oivalluksia. Helsinki: WSOYpro.

Penttilä, J. (2016) Opintojen eteneminen ja opiskelukyky. Teoksessa Opiskelijabarometri, Opetuksen ja koulutuksen tutkimussäätiön julkaisuja 55/2016 s.31-42.

Pérez-González, F. (2006). Inherited Control and Firm Performance. The American Economic Review, 96(5), 1559-1588. Saatavilla:
<http://www.jstor.org.ezproxy.cc.lut.fi/stable/30034985> Viitattu 26.02.2018

Pyy-Martikainen M, Virtanen V, Potila A, Moisio J & Ahti-Miettinen O. (2017). Opiskelijatutkimus 2017, EUROSTUDENT VI –tutkimuksen keskeiset tulokset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:37

Pääkkönen, H & Hanif, R. (2011) Ajankäytön muutokset 2000-luvulla. Tilastokeskus. Helsinki. (http://www.tilastokeskus.fi/tup/julkaisut/tiedostot/isbn_978-952-244-331-1.pdf)

Suomen virallinen tilasto (SVT): Ajankäyttö [verkkajulkaisu].

ISSN=1799-5639. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 2.1.2018].

Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/akay/>

Suomen Yrittäjät. (2007). Yksinyrittäjäohjelma. Saatavilla: www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/yksinyrittajakyselyt/yksinyrittajaohjelma-319207 Viitattu 16.4.2018.

Suomen Yrittäjät. (2014). Hyvinvointibarometri 2014. Saatavilla: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/migrated_documents/hyvinvointibarometri2014_20raportti.pdf Viitattu 20.02.2018.

TE-palvelut. (2018) Starttiraha-aloittavan yrittäjän tuki. Saatavilla: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/index.html Viitattu 12.4.2018.

Tilastokeskus. (2018). Käsitteet, yrittäjä. Saatavilla: <https://www.stat.fi/meta/kas/yritlkm.html#tab1> Viitattu 27.02.2018.

Tuomi-Gröhn, T., & Engeström, Y. (2001). Koulun ja työn rajavyöhykkeellä: Uusia työssä oppimisen mahdollisuuksia. Helsinki: Yliopistopaino.

Tuomi, J., & Sarajarvi, A. (2013). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki.

Tynjälä, P. (2004) Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tammi. Helsinki.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2012) Yrittäjyyskatsaus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 46/2012. Saatavilla: <https://tem.fi/documents/1410877/3342347/Yritt%C3%A4jyyskatsaus+2012+08112012.pdf>. Viitattu 09.04-2018.

Työttömyysturvalaki 2002/1290 Annettu Helsingissä 30.12.2002.

Ukko.fi (2018) kevytyrittäjäyys. Saatavilla. www.ukko.fi/kevytyrittajyyys/ Viitattu 12.4.2018.

VNK (2015). Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. 29.5.2015.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2014/1129. Annettu Helsingissä 18.12.2014.

Verkkovirta - Työn opinnollistamista verkostoyhteistyönä. (2017) Saatavilla: <http://www.amkverkkovirta.fi/> Viitattu 17.04.2018.

Verohallinnon ohje A4/200/2017. Annettu 16.1.2017

Wickham, Philip A. (2001). Strategic entrepreneurship: A Decision-Making Approach to New Venture Creation and Management. Pearson Education Limited, United Kingdom.

Yliopistolaki 558/2009 Naantalissa 24 päivänä heinäkuuta 2009

Haastattelurunko

Alkuteksti:

Tämä haastattelu on osa DI-työtäni. Haastattelu tullaan taltioimaan luottamukselliseksi tausta-aineistoksi, eikä haastateltavan nimi tule esille lopullisessa, julkaistavassa työssä. Sopiiko että käytän tämän haastattelun aineistoa DI-työssäni?

Sitten perustiedot talteen!

Nimi ja yhteystieto, puhelinnumero tai sähköpostiosoite, jos tulee tarpeen ottaa yhteyttä myöhemmin.

Opiskelun tilanne ja ryhmä

Yrityksen nimi ja historia lyhyesti.

Oletko saanut yrittämisestä opintopisteitä? Arvioi kuinka paljon!

TEEMAT

Miten olet yhdistänyt opintoja ja yrittämistä, erityisesti aikataulut?

Miten yrittäminen on tukenut oppimistasi?

Miten opiskelu on tukenut yrittämistäsi?

Mitä ongelmia on esiintynyt?

Mitä asioita olet kokenut erityisen hyvin toimiviksi?

Onko jotain mitä vielä haluat sanoa?

Avainsanat

Oletko saanut yrittämisestä opintopisteitä?

1. Kyllä, n 50 kaikkiaan.
2. Olen saanut koulun osuuskunnasta noin 12 opintopistettä hiellä ja vaivalla. Sieltä olen saanut paljon aiheita koulutehtäviin, mutten suoraan pisteitä.
3. Kyllä. Varsinaisia yrittäjyysopintoja 15 op. Lisäksi lukuisia projektitöitä, esim. alakohtainen projektityö. Yhteensä ehkä 25-30 op edestä.
4. En ole vielä saanut yrittäjyydestä opintopisteitä, mutta aloitan aiheesta keskustelemisen vielä tämän syksyn aikana. Varmuudella saan ainakin 5 opintopistettä yrityksen perustamisesta/pyörittämisestä, mutta myös toiset viisi saattavat olla mahdollisia.
5. Hmmm, arviolta tähän mennessä noin 40.
6. Opintopisteiden määrä en tiedä ehkä jotain 20 tai enemmän ja opinnot siis päättyneet.
7. Arvioi kuinka paljon! En ole, opinnot ovat vielä niin alussa.
8. Nuori Yrittäjyys kurssista sai 10 op.
9. Olen saanut jonkin verran, mutta erityisesti tämä kohta jumittaa kovasti opettaja huoneessa, minun kohdalla.
10. Työharjoittelusta kaksi opinto pistettä, mutta suurimman osan harkkatöistä olen tehnyt omaan tai kurssikaverien yrityksiin, joten hyöty opinnoista on ollut suurta ja motivaatio korkeaa.

Miten olet yhdistänyt opintoja ja yrittämistä, erityisesti aikataulut?

1. Koulun aikataulu meni opiskeluaikana yrittämisen edelle, mutta kaikki **aika** mitä jäi, meni yritystoiminnalle. Yrityksen perustaminen antoi mahdollisuuden **kokeilla käytännössä** niitä asioita, joita koulussa **opittiin**. Oli myös mahdollista korvata joitain opintoja yritystoiminnalla.

2. Opiskelu edellä olen aina mennyt aikataulutuksissa ja ylijäävä **aika** on puolisolleni ja yrityksilleni

Eteneminen tapahtuu siis ehdottomasti opiskeluiden **aikataulu** edellä.

3. Yrityksen toimisto sijaitsee kampuksella, mikä helpottaa **aikataulutusta**. Kun aloitin yritystoiminnan, oli opinnoissa jo vähemmän lähiopetusta, eikä läsnäolovelvoitteita. **Aikataulut** oli siis helppo sovittaa tarpeen mukaan. Kumpaakin sai tehtyä joustavasti.

4. Aloitimme toimintamme viime joulukuussa, joten koko kevään ajan käynnistelin yritystoimintaa ja suoritin opintoja. Kevät oli erittäin kiireinen ja yritystoiminta vei käytännössä kaiken kotitehtäviin ja lukemiseen ym. varatun **ajan**. Osittain firman asioita joutui hoitamaan myös kesken koulupäivien. Taakkaa helpotti kuitenkin se, että käsitelimme **opinnoissamme** kuitenkin melko samoja aihealueita, joita tein **käytännössä**. Ennen kevään kokeita jouduin pistämään yritystoiminnan pariaksi kolmeksi viikoksi lähes täysin sivuun. Sen ajan keskityin vain raporttien, tehtävien ja kokeiden suorittamiseen. Tämä oli mielestäni järkevä liike, sillä sain kurseista kuitenkin tavoitteitani vastaavat arvosanat.

5. Opinnäytetyön teko on osa yrittäjyyttä: teen yhtä **aikaa** kriisiviestintään keskittyvää opparia AMKille ja saman alan tietokirjaa Kauppakamarille. Lisäksi pitämäni AHOT-luennot ja niiden materiaali ovat käytännössä myös yrityksen markkinointimateriaalia, jonka lataan ilmaiseksi verkkoon potentiaalisten asiakkaiden luettavaksi.

6. Tein **opintojen** aikana paljon sellaisia tehtäviä, jotka suoraan jotenkin **liittyvät** omaan yrittämiseen. **Aikataulujen** kanssa oli välillä tiukkaa ja siihen oli pakko ottaa käyttöön viikkopalaverit itsensä ja kalenterinsa kanssa. Töitä oli pakko vähentää ja elelin yrittäjän **koulutustuen** kanssa. Tosin harjoittelujen toteuttaminen oli aika mahdotonta, kun yrityksen **kulut** oli kuitenkin maksettava, joka tarkoitti **konkreettista työtä** asiakkaiden luona.

7. Yrittäminen menee tässä ohessa ja olen pitänyt nämä toistaiseksi erossa toisistaan, jotain osuuksia olen tehnyt opiskelutöinä. **Aikataulut** ovat suurin haaste. **Tietoa** lähdin opiskelusta hakemaan ja sitä olen jo saanut, lisää tarvitaan.
8. Yhdistäminen onnistui hyvin, sillä viimeisenä vuotena kursseja ei enää ollut kovin paljon. Tein samaan **aikaan** myös graduani ja muistan istuneeni kevään koulun kirjastossa. Pääasiassa taisin siellä kyllä tehdä pääasiassa firmajuttuja, mutta gradu valmistui rinnalla helposti ja ajallaan.
9. Kurssit ovat olleet hyödyllisiä. Internet alan yrittäjän etuudet ovat etta työn voi tehdä milloin ja mistä vaan, joten **aikataulu** ongelmia ei ole ollut.
10. Yrittäjäyyskurssien painopiste on ollut alkusyksy ja kevät, jotka sopivat huonosti **sesonkiluonteiseen** säilytysliiketoimintaan. Kuitenkin mikroyrityksen joustavuudesta johtuen tein syksyllä ja keväällä seitsemän päiväistä työviikkoa. Firma auki esim. ma, ke, to, la, su ja opiskelemassa ti ja pe: talvisäilytysasiakkaat kiittivät viikonlopun aukioloista ja itse sain hoidettua "pakolliset" läsnäolot. Töiden kannalta paras **aika** opiskella olisi ollut marras-, joulukuun, tammi- ja helmikuu, mutta silloin meidän kursseja alkoi aina vähemmän tai ne jatkuivat pitkälle kevääseen. Huhti- ja toukokuussa pääsin paikalle pääasiassa tentteihin ja muutamille tärkeimmille luennoille. Esimerkiksi 80% läsnäolopakko kurssilla asettaa yrittäjän käytännössä mahdottomaan tilanteeseen, mutta 50% läsnäolo on vielä järjesteltävissä.

Miten yrittäminen on tukenut oppimistasi?

1. Sain kokeilla koulussa **oppimaani käytännössä**, mikä auttoi ajattelemaan kriittisesti niitä asioita mitä koulussa opiskeltiin. Opintopisteet ja opinnäytetyön aihe.
2. Molemmat yritykset ovat opiskelualani mukaisia ja siksi antaneet erinomaiset mahdollisuudet oppia **oikeissa tilanteissa**. Tällä tavoin **opin paljon** paremmin. Lisäksi moni jo opetettu asia on **konkretisoitunut todellisessa** maailmassa.
3. Yrittäjänä pääsee näkemään tilauksen koko kaaren markkinoinnista **laskutukseen**. Se auttaa ymmärtämään prosessia ja löytämään siitä tärkeimmän. Asiakkaalle ei myöskään voi myydä välttävää, joten laatuun on ollut pakko panostaa. Ja koulutyö on heti huomattavasti **motivoivampi**, kun siitä voi lähettää **laskun**.

4. Yrittäminen on auttanut minua hahmottamaan, kuinka asioita hoidetaan **oikeasti**. Koulussa tehdyt työt voivat olla vain sanahelinää, mutta yrittäjä tekee vain oikeasti tarvittavat ja tärkeät asiat. Pitää siis keskittyä olennaiseen ja tehdä se mahdollisimman hyvin. Yrittäjänä olen joutunut selvittämään erityisesti logistiikkaan, tullaukseen, **rahan käyttöön**, kirjanpitoon, markkinointiin, neuvotteluihin ja myyntiin liittyviä asioita. Olen myös päässyt tutustumaan mekaaniseen puoleen ja hieman uutena alueena sähkötekniikkaan.
5. Voin testata uusia ideoitani käytännön asiakasprojekteissa ja pystyn tuomaan työelämän tietoa ja **kokemusta** opiskeluun.
6. Yrittäjyys vaatii tiettyä vastuunottoa ja asioiden selvittämistä ja **aikatauluttamista** niinkuin vaatii opiskelukin. Ehkä organisoitukyky on auttanut opinnoissa etenemisessä.
7. Kaikki ei tule täysin uutena, asiat muuttuvat ja kehittyvät on hyvä **oppia uutta** ja päivittää vanhaa tietoa ajantasalle.
8. Todella hyvin. Vasta oman yritykseni kautta ymmärsin **konkreettisesti** yrityksen pyörittämiseen liittyviä asioita kuten kirjanpitoa ja logistiikkaa, joista korkeakoulussa opetettiin hyvin teoreettisella tasolla. Nokian tilinpäätöksen analysointi oli aika kaukana siitä todellisuudesta, mitä me kuittimme kanssa teimme omassa yrityksessä. Sattumalta yhtiökumppanini oli paitsi muotoilija, myös taloushallinnon merkonomi, joten **opin** häneltä paljon. Itse hoidin yrityksessä erityisesti viestinnän ja markkinoinnin hommia ja **opin** itse tekemällä mm. lehdistöyhteyksien hallintaa. Tällaista ei kauppakorkean viestinnän ja markkinoinnin kursseilla käyty läpi. Samoin vientikaupan käynnistyttyä **opettelin** Incoterms vientiehtoja ja tein kansainvälisiä sopimuksia jälleenmyyjiemme kanssa. Tällaista **konkretiaa** opinnoista puuttui.
- 9 Kurssit ovat olleet mukavia.
- Olen nauttanut kursseilta **oppinut** paljon erityisesti.
10. Erittäin hyvin. Lähes kaikki **kokemukseni** yrittämisestä sai vahvistuksen kursseilla esitetyistä teorioista ja opetuksesta, joten kurssit olivat mielenkiintoisia, motivoivia ja sitä kautta helppoja omaksua.

Miten opiskelu on tukenut yrittämistäsi?

1. Tarpeellisten **taitojen opetteleminen**, hyvien työtapojen harjoittelu. Myös verkoston luomisella ja yrittäjäystävällisessä ympäristössä oleskelulla on ollut positiivinen vaikutus.

2. Opiskelu lähinnä haittaa yrittämistä tällä hetkellä, koska siihen ei kannusteta miltei ollenkaan. Kuitenkin alan opiskelu on antanut loistavan pohjan molempiin yrityksiin.
3. Eniten koulusta saatuina kontakteina asiakkaisiin ja työntekijöihin. Kerran sain jopa kaksi toimeksiantoa rehtorin välittämänä. Kun asiakastyön on saanut opinnollistettua, on sille usein myös saanut ohjausta **opettajalta**. Teoriapohjasta on tietysti myös hyötyä.
4. Lähes kaikkia edellä mainittuja asioita on sisällytetty tuotantotalouden koulutusohjelmaan. Pääsen siis hyödyntämään ja syventämään koulussa **oppimiani taitoja** todella kattavasti! Kaikkea ei siis tarvitse välttämättä opetella kantapäähän kautta
5. Kyse on eniten maineesta: alaan liittyvä tutkinto on asiakkaitteni näkökulmasta hyväksi, koska se verifioi osaamiseni. Lisäksi opiskelu pakottaa kertaamaan yrittäjyydelle välttämättömän metatyon perusteita kuten **kustannuslaskentaa** ja kirjanpitoa.
6. Tämä onkin mielenkiintoinen kysymys. Opintojen vuoksi jouduin luopumaan asiakassuhteista ja nyt kun opinnot on ohi tuntuu, että on vaikea löytää uusia. Myös se, että uusien palvelujen tuominen myyntiin on takkellut.
7. **Uusia asioita ja näkökulmia** miten asioita voidaan toteuttaa **käytännössä**. Projektijohtaminen on täysin uutta ja haastavaa, tähän liittyy paljon eri asioita jotka tukevat yrityksen kasvua.
8. Opintotuki mahdollisti hyvin pienen riskin toiminnan aloittamisen. Kun oli tottunut pieniin **tuloihin**, ei 50 euron sijoituksemme tuntunut suurelta riskinotolta. Jos olisin ollut päivätyössä, niin yrittäjäksi ryhtyminen olisi tuntunut suuremmalta harppaukselta. Opiskelijana oli joustavat **aikataulut**, joten yritystoiminnan pyörittäminen oli helppoa. Itse opinnoista olin saanut teoreettista **tietoa** taloudesta mutta koen että yrityksen kannalta kaikkein hyödyllisintä oli tietojärjestelmätiede. Näillä kursseilla **opimme** tehokkaasti wordin ja excelin käyttöä.
10. Omat pohdinnat ja kehitysideat ovat saaneet ikään kuin virallisen vahvistuksen **oikeellisuudesta** ja huonommat ideat ovat saaneet näytön siitä mitä pitää tehdä lisää että idealla olisi edes teoriassa mahdollisuus tehdä kannattavaa liiketoimintaa. Tietoisuus **rahoituksen**, toimivan tiimin ja kilpailijoiden merkityksestä liiketoiminnan kehittämisessä on lisääntynyt huomattavasti. Uuden ja **luotettavan tiedon** saaminen nopeasti kursseilta on säästänyt omaa **aikaa** todella paljon. Tieteellisten tutkimuksien hyväksikäyttö liiketoiminnan kehittämisessä ei olisi onnistunut ilman opintojen viitoittamaa tietä sekä **ajallisista** syistä että puhtaasti **tiedon haun** tietämättömyydestä johtuen. Kynnys hakea ja käyttää hyödyllistä tietoa on siis madaltunut ja lähdekritiikki on lisääntynyt.

Mitä ongelmia on esiintynyt?

1. Olisin toivonut enemmän **käytännönläheisiä** kursseja, esim. viikoittaisia/kuukausittaisia seminaareja, joissa keskustellaan käytännön ongelmista, joita yrittäjille voi ilmentyä.
2. Suurimmat ongelmat ovat olleet **ajan riittävyys** ja ajoittaiset tehtävien ja yrittämisen päällekkäisyydet. Esimerkiksi joskus joudun tekemään koulutehtäviä, jotka vastaavat yrityksellä **olevaa tilannetta**, mutta joudun tekemään molemmat erikseen vaikka todellinen tehokkuus olisi yhdistelyssä.
3. On ollut haastavaa saada töitä opinnollistettua mm. koulun lukuvuosien takia. Koulutöitä voi harvoin tehdä etu- tai jälkikäteen.
5. Olen yrittäjyydessä tottunut joustavampiin sähköisiin työkaluihin kuin mitä AMKilla on tarjota. Lisäksi asiakastyöt menevät tietenkin opiskelun edelle, joten en etene aivan siinä tahdissa kuin haaveilin.
6. **Taloudelliset** ongelmat. Yrityksen kulut pyörii vaikka tekisi vähemmän töitä.
7. **Ajankäyttö** on suurin haaste ja aina toiseen asiaan panostaminen ajallisesti on toisesta pois ja en pysty tällä hetkellä delegoimaan töitäni muille, rekrytointia olen tehnyt, työntekijöitä on tarjolla, mutta ei sopivaa osaamista
8. Alkuvaiheessa meillä tuntui sujuvan kaikki todella hyvin. Kahden hengen tiimimme toimi loistavasti ja perustimme oikean yrityksen kurssin päätyttyä. Tämän pyörittämistä jatkoimme sivutoimisesti myös valmistuttuamme vaikka päädyimmekin muihin päivätöihin. Ongelmia alkoi tulla siinä vaiheessa, kun otimme ydintiimiin uusia henkilöitä. Heidän kanssaan työskentely ei ollut niin sujuvaa ja alkuperäisen yhtiökumppanini muutettua pois Turusta päädyimme yrityksen myymiseen vuonna 2013. Kovin suuria itse toimintaan liittyviä ongelmia meillä ei ollut. Jatkossa materiaalin saanti olisi voinut hankaloitua, joten myynti tapahtui oikeaan aikaan. Muutama ikävä kokemus on jäänyt mieleen.
9. Koen että kyseiset kiusaaja **opettajat** ovat muuttaneet ainoastaan minua . Minulla on herannyt ajatuksia, että internet toimii Suomessa erillä tavalla. Meidän koulussa järjestetyssä huutokauppa tilaisuudesta tehtiin vakisin paha asia ja, että yritys olisi toiminut jotenkin vaarin, vaikka kaikilla oli hauskaa.
10. Yrityksen ja perheen **aikataulujen** sovittaminen opiskeluun on vaativaa puuhaa. **Aika** on riittänyt ainoastaan pakollisten yrityksen asioiden ylläpitämiseen, mutta uusasiakashankinta, markkinointi ja kehittäminen on ollut pakko jättää vähemmälle ajan puutteen vuoksi. Keskittyminen kahteen isoon asiaan yhtäaikaan pitkäaikaisesti (opiskeluun ja yrittämiseen) on tuntunut välillä haastavalta. Olemme pohtineet opiskelija kollegoiden kanssa miten mukavaa olisi ollut

pelkästään opiskella vaikkapa yksi lukuvuosi kokonaan. Tutkinto-opiskelu työn ohessa muistuttaakin hieman talon rakentamista työn ohessa.

Liikevaihto on tippunut noin 20%, koska laskutettavat tunnit ovat vähentyneet opiskeluun käytetyn ajan suhteessa. Tämä ei ole kuitenkaan ongelma vaan koen sen investointina yrityksen tulevaisuuteen.

Mitä asioita olet kokenut erityisen hyvin toimiviksi?

1. Monissa opintojaksoissa oli mahdollista korvata osa työstä yritystoiminnalla, mikä helpotti opiskelua ja yrittämistä samanaikaisesti.
  2. Erityisesti on toiminut yhteistyö Helenan kanssa, joka tukee esimerkillisesti yrittäjyyttä ja antaa siihen avaimia.
  3. Yrityksen toimiston sijainti kampuksella helpottaa koulun ja yrittämisen yhdistämistä valtavasti.
  4. Yhteistyö yrityksemme sisällä on toiminut erittäin hyvin. Kaikki kolme ovat melko erilaisia ihmisiä ja jokaisella on omat vahvuusalueensa. Mekaaninen puoli on toiminut erittäin hyvin, koska tarvittavat tilat, työkalut ja osaaminen ovat jo valmiiksi.
- Yritysten kanssa on mielestäni helpompaa ja mielekkäämpää tehdä kauppaa, ja volyymitkin ovat usein suurempia. Tämän vuoksi haluaisin kehittää yritystä enemmän B-to-B myynnin suuntaan!
5. Opettajat ovat **kannustavia**, ja he ovat valmiita yksilöllistämään opiskelua upealla tavalla. Monimuoto-opiskelu on kätevää ja luontevaa kaltaiselleni tietotyön tekijälle.
  6. Opintojen joustavuus omien tarpeiden **ja osaamisen** suhteen.
  7. Lähipäiviä ei ole paljon ja netin kautta opiskelu sopii tämän hetkiseen elämäntapaani hyvin, toki deadline tehtävien palautuksille on välillä aivan liian tiukasti rajattu tehtävien laajuuteen nähden.
  8. Nuori Yrittäjyys kurssi toimi hienosti ja sen myötä olen lähtenyt mukaan moniin nuorten yrittäjien verkostoihin, joista olen saanut myös hyviä ystäviä. Innostuin kovasti yritykseen liittyvästä oheistoiminnasta ja olin aktiivinen start-up piireissä. Nuori Yrittäjyys alumnitoiminta on ollut hienoa ja erityisesti vuosittaiset eurooppa-tapaamiset ovat jääneet mieleen. 2000-luvun alussa olimme harvinainen tapaus korkeakoulussa perustetusta yrityksestä ja meitä pyydettiin puhumaan kursseille ja seminaareihin. Tätä varten perustin lopulta myös toiminimen ja näin minusta

tuli sarjayrittäjä! Olen sittemmin **mentoroinut** useita muita kurssilla olleita yrityksiä ja on ollut mukavaa olla NY-toiminnassa mukana.

9. Kurssit ovat olleet mukavia. 2014 järjestimme hienon ja mukavan 140 ihmisen huutokauppa tilaisuuden, joka on vienyt asiaa eteenpäin.

10. Joustavuuden **aikatauluissa** ja harjoitustöiden mahdollisuuden tehdä omaan yritykseen. Saman henkiset kurssikaverit, verkostoitumisen ja osaavat **opettajat**.

Onko jotain mitä vielä haluat sanoa?

2. Haluan vielä sanoa osuuskunta toiminnan olleen minulle suurin vaikutte yrittäjäksi lähtiessä

4. Erityiskiitos **Kajtsulle** tuesta, ideoinnista ja mentoroinnista!

5. Suosittelen jokaiselle opiskelijalle (erityisesti liiketalouden opiskelijalle) yrittäjyyttä. Se on tapa **opetella** liiketalouden perusteita **käytännössä**, ja samalla se on oman tulevaisuuden rakentamista.

7. Yrittäjyys on kestävyyslaji. Toivoisin opiskelua tuettaisiin väliajalla **taloudellisesti**, kun ei pysty olemaan pois yrityksestä ja opintojen edistyminen huolestuttaa jos aikaa ei ole riittävästi, molemmat kärsii pahimmassa tapauksessa ja tähän olen varauksella varautunut.

8. **Tekemällä** oppiminen ja ne onnistumisen kokemukset, joita koin oman yritykseni kautta olivat voimakkaampia kuin mitkään työelämässä myöhemmin kokemani. Teimme valtavasti työtä, mutta se kaikki tuntui kivalta ja lähes harrastukselta eikä lainkaan työltä. Opiskelijayrittäjänä oleminen oli **innostava** ja mieleenpainuva jakso elämässäni ja yrittäjyyden kipinä jäi elämään.

9. - Jos minulla olisi taikasauva, niin tekisin opetuksesta paljon **kaytannon** laheisempaa

10. Kaiken kaikkiaan yrittäjäopinnot ovat olleet erittäin positiivinen kokemus. Virkamiesruotsin hyödyllisyydestä en ole aivan vakuuttunut. Mielestäni se joka kieltä todella tarvitsee se sen myös nopeasti oppii. Olisiko mahdollista perustaa jokin yrittäjäkerho tms. valmistuneille, jonka jäsenenä saisi haettua tietoa ja tieteellisiä artikkeleja kuten opiskelijana?